

UTJECAJ EU FONDOVA NA RAZVOJ GRADA OZLJA

Klanfar, Lana

Undergraduate thesis / Završni rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:651104>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-17**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
POSLOVNI ODJEL
STRUČNI STUDIJ UGOSTITELJSTVA

LANA KLANFAR

UTJECAJ EU FONDOVA NA RAZVOJ GRADA OZLJA

ZAVRŠNI RAD

Karlovac 2022.

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
POSLOVNI ODJEL
STRUČNI STUDIJ UGOSTITELJSTVA

LANA KLANFAR

UTJECAJ EU FONDOVA NA RAZVOJ GRADA OZLJA

ZAVRŠNI RAD

Kolegij: Poslovne financije

Mentor: Dr. sc. Nikolina Smajla, prof.v.š.

Matični broj studenta: 0618616066

Karlovac, rujan 2022.

Zahvala

Zahvaljujem se svojoj mentorici, profesorici Nikolini Smajli na pomoći prilikom izrade rada. Profesorica me se najviše dojmila prilikom mog studiranja na fakultetu, znala sam da će biti jednostavan i brz dogovor s istom, te sam iz tih razloga upravo nju izabrala za svog mentora.

Zahvaljujem se i suradnici iz LAG Vallis Colapis, Petri Foršek Koški, na dobivenim informacijama potrebnim za izradu praktičnog dijela rada.

Također se zahvaljujem roditeljima, koji su imali puno strpljenja i razumijevanja tijekom svih godina studiranja.

SAŽETAK:

Pristupanjem Europskoj uniji u srpnju 2013. godine, Republici Hrvatskoj otvorile su se mogućnosti iskorištavanja bespovratnih sredstva iz EU fondova u svrhu projektnih aktivnosti kojima se financiraju različita područja djelatnosti, od obrazovanja i socijalne uključenosti, pa sve do poduzetništva i energetske učinkovitosti. U završnom radu prikazana je analiza utjecaja EU fondova i programa na razvoj Grada Ozlja. Tijekom posljednjih nekoliko godina, Grad Ozalj u suradnji s LAG-om Vallis Colapis, Javnom ustanovom Regionalna razvojna agencija Karlovačke županije, te udrugama građana provodi brojne projektne aktivnosti koje su usmjerene na poboljšanje kvalitete i životnog standarda građana, gospodarskih i poduzetničkih aktivnosti, te očuvanje i zaštitu okoliša grada.

Ključne riječi: EU, EU fondovi, Grad Ozalj, Karlovačka županija, Regionalna politika

ABSTRACT:

With the accession to the European Union in July 2013, the Republic of Croatia has the opportunity to use grants from EU funds for the purpose of project activities that finance various areas of activity, from education and social inclusion to entrepreneurship and energy efficiency. In the final paper, an analysis of the impact of EU funds and programs on the development of the City of Ozalj was made. During the last few years, the City of Ozalj, in cooperation with LAG Vallis Colapis, the Public Institution Regional Development Agency of Karlovac County, and citizens' associations, has been implementing numerous activity projects aimed at improving the quality and standard of living of citizens, economic and entrepreneurial activities, and preserving and protecting the environment of the city.

Keywords: City of Ozalj, EU, EU funds, Karlovac County, Regional policy

SADRŽAJ

1. UVOD	1
1.1. Predmet i cilj rada.....	1
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja	1
1.3. Sadržaj i struktura rada	2
2. DEFINICIJA I KARAKTERISTIKE EU FONDOVA.....	3
2.1. Europski strukturni i investicijski fondovi	5
2.2. EU fondovi i Republika Hrvatska	10
3. REGIONALNA POLITIKA EUROPSKE UNIJE	15
3.1. Povijesni razvoj regionalne politike	17
3.2. EU fondovi u funkciji razvoja lokalnih jedinica	21
4. PROJEKTNE AKTIVNOSTI GRADA OZLJA.....	27
4.1. Projekti dogradnje i unaprjeđenje usluga u Dječjem vrtiću Zvončić	30
4.2. Susret s rijekom	33
4.3. Unaprjeđenje infrastrukture poduzetničke zone Lug.....	35
4.4. Društveni centar Ozalj	36
4.5. Primjena koncepta - Pametni grad	38
4.6. Nabava komunalnog vozila za odvojeno prikupljanje otpada – AZELIJA EKO d.o.o.	39
4.7. PoKupi, iskoristi, očisti!	40
5. ZAKLJUČAK	42
LITERATURA.....	43
POPIS SLIKA	46
POPIS TABLICA.....	47
POPIS GRAFIKONA	48

1. UVOD

Europska kohezijska politika, odnosno regionalna politika, uspostavljena je 1988. godine kao skup regionalnih investicijskih programa čiji cilj se odnosi na promicanje socijalne i ekonomske kohezije zemalja članica Europske unije. Navedena kohezijska politika postala je iznimno važna posljednjih dvadesetak godina zbog znatnog povećanja broja zemalja članica, kao i rastućih gospodarskih i ekonomskih razloga među pojedinim zemljama te regijama EU, a odražava se u rastućim resursima i političkom prioritetu koji se dodjeljuje uz pomoć europskih strukturnih i investicijskih fondova. Također, principi EU koji upravljaju provedbom navedenih fondova definiraju osmišljavanje i implementaciju programa kroz partnerstvo i suradnju različitih razina vlasti; usmjereni su na najslabije razvijena područja te predstavljaju dodatak aktivnostima i naporima nacionalnih politika zemalja članica.

1.1. Predmet i cilj rada

Ovisno o gospodarskoj situaciji i globalnim ciljevima, Europska unija svake godine, odnosno svakih pet godina, određuje količinu financijskih sredstava koji će biti usmjereni na regionalnu politiku, te raspodjelu navedenih sredstava svakoj zemlji članici ovisno o njihovoj ekonomskoj situaciji. Nakon službenog pristupanja EU, u srpnju 2013. godine, Republika Hrvatska ostvarila je mogućnosti iskorištavanja bespovratnih sredstava iz EU fondova, posebno Europskog fonda za regionalni razvoj, Europskog socijalnog fonda te Kohezijskog fonda. U završnom radu prikazat će se programske aktivnosti Grada Ožlja koji su financirani pomoću EU fondova, te njihov utjecaj na razvoj grada.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Prilikom izrada završnog rada korištene su brojne metode rada: metoda analize i sinteze, metoda deskripcije, metoda komparacije te statističke metode. Također, korišteni su znanstveni i znanstveno-istraživački izvori informacija: knjige, članci u časopisima te relevantni elektronički izvori.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Završni rad sastoji se od nekoliko poglavlja. Nakon uvodnog dijela rada slijedi poglavlje posvećeno definiciji i karakteristikama EU fondova s naglaskom na europske strukturne i investicijske fondove, te iskorištavanje fondova u RH. U trećem poglavlju rada definirana je regionalna politika EU, njezin povijesni razvoj, te EU fondovi u funkciji razvoja lokalnih jedinica. Nadalje, u četvrtom poglavlju rada prikazane su i objašnjene projektne aktivnosti Karlovačke županije s naglaskom na Grad Ozalj. Na kraju rada slijedi zaključak.

2. DEFINICIJA I KARAKTERISTIKE EU FONDOVA

Europski fondovi predstavljaju financijski instrument za provedbu pojedine javne politike Europske unije u zemljama članicama.¹ Nadalje, fondovi EU čine financijska sredstva, odnosno novac prikupljen od građana Europske unije, koji je namijenjen za provedbu i realizaciju projekata, koji pridonose razvoju svih područja, te donose dobrobit i korist za društvo na području europskih zemalja. Iako su strukturni fondovi dio proračuna EU, način na koji se troše temelje se na sustavu podijeljene odgovornosti između Europske komisije i tijela država članica. Europska komisija odobrava Nacionalni strateški referentni okvir (engl. *National Strategic Reference Framework*) i operativne programe (engl. *Operational Programme*), koje predlažu države članice, te ih koriste kao osnovu za dodjelu sredstava. Države članice i njihove regije upravljaju programima, što uključuje provedbu operativnih programa odabirom pojedinačnih projekata, njihovu kontrolu, te evaluaciju. Europska komisija je, također, uključena u cjelokupno praćenje programa, isplatu odobrenih troškova i provjeru nacionalnih sustava kontrole. Prije 1989. godine odluke o financiranju donosila je isključivo Europska komisija. Nakon toga je uslijedilo razdoblje u kojem su države članice EU pokušavale maksimizirati kontrolu s malo sustavne procjene projekata i fokusom na mali broj velikih projekata. Od 1994. godine počinju se uvoditi sustavnije, koordiniranije i kompleksnije metode raspodjele sredstava. Primjerice, regije s niskim BDP-om dobivale su više sredstava. Međutim, unutar navedenih regija, više sredstava odlazi u relativno bogata lokalna područja koja imaju najbolje institucije.² Navedeno se može objasniti čestom potrebom za sufinanciranjem projekata i potrebnim kapacitetom za pripremu prijave i projektne dokumentacije. Postoje tri načina upravljanja EU fondovima:³

1. zajedničko upravljanje Europske komisije i nacionalnih tijela,
2. izravno upravljanje Europske komisije te
3. neizravno upravljanje drugih tijela unutar ili izvan EU.

Također postoje različite vrste financiranja, a odnose se na: bespovratna sredstva, financijske instrumente (zajmovi, jamstva, kapital), subvencije, povjereničke fondove i nabavu (tzv. javni ugovori). Provedbena pravila za sve vrste financiranja uređena su Financijskom

¹ Europski strukturni i investicijski fondovi (2022): EU fondovi, <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/> (pristupljeno 20.7.2022.)

² Charron, N. (2016): Explaining the allocation of regional Structural Funds: The conditional effect of governance and self-rule, *European Union Politics*, Vol. 17, no. 4, str. 640.

³ EU funds (2022): <https://eufunds.ie/> (pristupljeno 20.7.2022.)

uredbom.⁴ Bespovratna sredstva izravni su financijski doprinosi iz proračuna Europske unije, koji se dodjeljuju putem donacija korisnicima trećih strana (obično neprofitnim organizacijama) uključenima u aktivnosti koje služe politikama EU. Navedena sredstva uglavnom su podložna centraliziranom upravljanju Europske komisije, bilo izravno putem vlastitih odjela ili neizravno putem agencija EU, izvršnih agencija ili nacionalnih agencija. Bespovratna sredstva predstavljaju velik dio rashoda EU, a mogu se kategorizirati u dvije glavne skupine:

1. bespovratna sredstva koja financiraju radnje namijenjene pomoći u postizanju ciljeva koji su dio EU politike
2. bespovratna sredstva za poslovanje kojima se financiraju troškovi poslovanja tijela, koja teže ciljevima od općeg europskog interesa ili cilju koji je dio politike EU-a.

Bespovratna sredstva temelje se na stvarnim troškovima, koje su korisnici imali za provođenje predmetnih aktivnosti, a rezultati provedenih aktivnosti ostali u vlasništvu korisnika sredstava. Nadalje, financijski instrumenti predstavljaju mjere financijske potpore koje se osiguravaju i pružaju na komplementarnoj osnovi na razini proračuna kako bi se ispunili specifični ciljevi politike EU. Takvi instrumenti mogu biti u obliku vlasničkih ili kvazi-vlasničkih ulaganja, zajmova/jamstva ili drugih instrumenata podjele rizika te se mogu, ovisno o potrebama, kombinirati s bespovratnim sredstvima. Financijski instrumenti mogu postići političku, financijsku i institucionalnu polugu. Osim toga, financijski instrumenti koji se provode u partnerstvu s javnim i privatnim institucijama, rješavaju tržišne nedostatke koji se odnose na pružanje vanjskog financiranja, posebno malih i srednjih poduzeća. Povjerenički fondovi predstavljaju zajednički mehanizam financiranja u kojem nekoliko donatora zajednički financira aktivnost na temelju zajednički dogovorenih ciljeva i formata izvješćivanja. Svaki zakladni fond EU ima svoj upravni odbor koji odlučuje o korištenju združenih sredstava. Nagrada je financijski doprinos koji se daje kao nagrada nakon natjecanja. Putem nagrada, institucije EU nagrađuju izvanredan rad i postignuća koja potom potiču ulaganje. Poticajne nagrade namijenjene su poticanju ulaganja u određenom smjeru i uglavnom ih koristi program Horizon Europe. Naposljetku, subvencije čine velik dio sredstava koja osigurava Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRD), nudeći poljoprivrednicima izravna novčana

⁴ European Commission (2022): Types of Funding, https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/how-apply/you-apply-eu-funding-beginners_en (pristupljeno 20.7.2022.)

plaćanja u svrhu povećanja njihovih prihoda. Također, subvencije imaju za cilj smanjiti ekonomske i socijalne razlike u najsiriromašnijim regijama EU.

Nakon pristupanja Europskoj uniji, u srpnju 2013. godine, Republika Hrvatska počela je ostvarivati mogućnosti korištenja sredstava iz EU fondova. Fondovi EU imaju veliku važnost za Hrvatsku zbog mogućnosti realizacije strateških ciljeva uz financijsku pomoć. EU fondovi namijenjeni su različitim skupinama korisnika, kako privatnim tako i javnim:

- županije,
- općine,
- gradovi,
- udruge,
- poduzetnici,
- obrtnici i dr.

Drugim riječima, sredstva iz EU fondova mogu koristiti različite vrste organizacija iz javnog i privatnog sektora, a korisnici mogu biti i pojedini građani i njihove inicijative. Bitan preduvjet za ostvarivanje sredstava EU fondova je da su korisnici iz zemalja članica ili kandidatkinja EU, a sredstva se povlače prema posebnim uvjetima na temelju provedenog natječaja. Svaki natječaj ima specifično određene uvjete, ovisno o ciljevima koji se žele postići, ali i strateškim odrednicama pojedinog fonda.

2.1. Europski strukturni i investicijski fondovi

Više od polovice sredstava Europske unije kanalizira se kroz nekoliko europskih strukturnih i investicijskih fondova (ESIF), a njima zajednički upravljaju Europska komisija i zemlje članice EU. Europski strukturni i investicijski fondovi dočaravaju ideju Europe koja se temelji na čvrstoj infrastrukturi: željeznički koridori, autoceste, subvencije poljoprivrednicima i dr.⁵ Međutim, opći cilj ESIF-a odnosi se na oblikovanje kohezivnije Europe, pri čemu nije isključena kulturna dimenzija, a velika količina sredstava namijenjena je poboljšanju kulturne infrastrukture. ESIF se uglavnom fokusira na pet područja koja se odnose na:⁶

⁵ EBLIDA (2020): The European Structural and Investment Funds 2021-2027, http://www.eblida.org/Documents/The-European-Structural-and-Investment-Funds_%202021-2027.pdf (pristupljeno 21.7.2022.)

⁶ EU funds (2022): <https://eufunds.ie/> (pristupljeno 20.7.2022.)

- istraživanje i inovacije,
- digitalne tehnologije,
- podupiranje gospodarstva s niskom razinom ugljika,
- održivo upravljanje prirodnim resursima te
- mala i srednja poduzeća.

U svibnju 2018. godine Europska komisija objavila je prijedlog novog Višegodišnjeg financijskog okvira za proračunsko razdoblje 2021. – 2027. godine.⁷ Za novo financijsko razdoblje 2021.-2027. godine, definirano je osam ESI fondova zajedničkog upravljanja na razini EU:⁸

1. Kohezijski fond (CF),
2. Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu (EMFAF),
3. Europski fond za regionalni razvoj (ERDF),
4. Europski socijalni fond Plus (ESF+),
5. Fond za pravednu tranziciju (JTF),
6. Fond za azil, migracije i integraciju (AMIF),
7. Fond za unutarnju sigurnost (ISF) te
8. Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizama (BMVI).

Za navedeno programsko razdoblje 2021.-2027. Europska komisija predviđa pojednostavljenje navedenih fondova, te se očekuje usredotočenost na pet tematskih ciljeva:

1. Pametna Europa (inovacije, digitalizacija, podrška malim i srednjim poduzetnicima),
2. Zelena Europa (ekonomija bez ugljika, korištenje obnovljivih izvora energije),
3. Povezana Europa (strateški promet i digitalne mreže),
4. Socijalna Europa (socijalna prava, kvalitetno zapošljavanje, obrazovanje i socijalna uključenost) te
5. Europa građana (potpora lokalno vođenim razvojnim strategijama i urbanom razvoju).

Financijski proračun Europske unije za trenutno programsko razdoblje najveći je do sada, te iznosi više od 1.074 milijarde eura, a posebno za Republiku Hrvatsku na raspolaganju

⁷ Hamag Bicro (2020): EU fondovi, <https://hamagbicro.hr/bespovratne-potpore/eu-fondovi/> (pristupljeno 20.7.2022.)

⁸ EBLIDA (2020): The European Structural and Investment Funds 2021-2027, http://www.eblida.org/Documents/The-European-Structural-and-Investment-Funds_%202021-2027.pdf (pristupljeno 21.7.2022.)

je više od 25 milijardi eura u tekućim cijenama.⁹ Navedena financijska sredstva dodjeljuju se državama članicama iz dva izvora. Prvi izvor predstavlja uobičajeni izvor financiranja, a naziva se Višegodišnji financijski okvir (VFO) koji je programiran za navedeno sedmogodišnje razdoblje. Drugi izvor predstavlja novitet ESI fondova koji se pokazao potrebnim zbog gospodarske krize uzrokovane pandemijom COVID-19, a taj izvor naziva se EU sljedeće generacije (engl. *Next Generation EU*). U nastavku rada ukratko će se prikazati svaki od navedenih ESI fondova.

Kohezijski fond (CF)

Kohezijski fond osnovan je 1994. godine, te osigurava financiranje projekata zaštite okoliša i transeuropskih mreža u državama članicama, čiji je bruto nacionalni dohodak po glavi stanovnika manji od 90% od prosjeka EU.¹⁰ Osnovan je u svrhu jačanja gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije EU, a u programskom razdoblju od 2021. do 2027. godine pruža potporu:

- ulaganju u okoliš, uključujući područja vezana uz održivi razvoj i energiju,
- transeuropskoj mreži u području prometne infrastrukture (TEN-T) te
- tehničkoj podršci.

Za navedeno programsko razdoblje, Kohezijski fond odnosi se na Bugarsku, Češku, Estoniju, Grčku, Hrvatsku, Cipar, Latviju, Litvu, Mađarsku, Maltu, Poljsku, Portugal, Rumunjsku, Slovačku i Sloveniju. Također, očekuje se da će 37% ukupne financijske alokacije Kohezijskog fonda doprinijeti klimatskim ciljevima.

Europski fond za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu (EMFAF)

Za navedeno sedmogodišnje razdoblje, EMFAF podržava zajedničku ribarstvenu politiku EU (ZRP), pomorsku politiku EU-a i program EU-a za međunarodno upravljanje oceanima. Također, pruža potporu razvoju inovativnih projekata koji osiguravaju održivo korištenje vodenih i pomorskih resursa. Sukladno navedenom, EMFAF pomaže u postizanju održivog ribarstva i očuvanju morskih bioloških resursa što vodi prema:

- sigurnoj dostupnosti hrane kroz opskrbu morskim plodovima,
- rastu održivog plavog gospodarstva te

⁹ Europski strukturni i investicijski fondovi (2022): EU fondovi, <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/> (pristupljeno 20.7.2022.)

¹⁰ Belić, M. (2011): Potpore i javni natječaji iz EU fondova, Nova knjiga Rast, Zagreb, str. 78.

- zdravom, sigurnom i održivom upravljanju morima i oceanima.

Europski fond za regionalni razvoj (ERDF)

Europski fond za regionalni razvoj osigurava financiranje javnim i privatnim tijelima u svim regijama EU-a kako bi se smanjile ekonomske, socijalne i teritorijalne razlike. Fond podupire ulaganja kroz namjenske nacionalne ili regionalne programe. U programskom razdoblju od 2021. do 2027. godine fond će omogućiti ulaganja kako bi Europa i njezine regije postale:¹¹

- konkurentnije i pametnije kroz inovacije i podršku malim i srednjim poduzećima (SME), kao i kroz digitalizaciju,
- zelenije i otpornije s niskim udjelom ugljika,
- povezanije povećanjem mobilnosti,
- društvenije, podržavajući učinkovito i uključivo zapošljavanje, obrazovanje, društvenu uključenost te jednak pristup zdravstvenoj skrbi te
- bliže građanima, podupiruću lokalno vođen razvoj i održivo urbani razvoj diljem EU.

Europski socijalni fond Plus (ESF+)

Europski socijalni fond osigurava podršku ljudima diljem EU ulažući u budućnost europskih građana više od šezdeset godina. Novi Europski socijalni fond Plus (ESF+) stupio je na snagu 1. srpnja 2021. godine, te će ostati glavni instrument za ulaganje u ljude – rješavanje socioekonomskih posljedica pandemije COVID-19, promicanje visoke razine zaposlenosti, izgradnja socijalne zaštite, te razvoj kvalificirane i otporne radne snage spremne za prelazak na digitalnu i zelenu ekonomiju.

Fond za pravednu tranziciju (JTF)

Fond za pravednu tranziciju predstavlja fond za pomoć zajednicama u suočavanju s izazovima zelene tranzicije. U skladu s ciljem postizanja klimatske neutralnosti EU do 2050. godine na učinkovit i pravedan način, predložen je Mehanizam pravedne tranzicije, a Fond za pravednu tranziciju predstavlja prvi stup navedenog Mehanizma. Fond je osnovan u okviru Kohezijske politike, te predstavlja ključni alat za potporu područjima koja su najviše pogođena društvenim i gospodarskim učincima prijelaza na klimatsku neutralnost. Fond za pravednu tranziciju u navedenom programskom razdoblju imat će alokaciju od 19,2 milijarde eura, koji

¹¹ European Commission (2021): Cohesion Policy 2021-2027, https://ec.europa.eu/regional_policy/en/2021_2027/ (pristupljeno 24.7.2022.)

će se rasporediti državama članicama EU, a ulagat će se u specifične projekte koji će kreirati nova radna mjesta u industrijama s manje ugljika, istraživanje i inovacije, pristupačnost zelene energije, te dekarbonizaciju lokalnog prijevoza.

Fond za azil, migracije i integraciju (AMIF)

Fond za azil, migracije i integraciju (AMIF) uspostavljen je specifično za programsko razdoblje od 2021. do 2027. godine s ukupno 9,9 milijardi eura.¹² Fond ima za cilj daljnje jačanje nacionalnih kapaciteta i poboljšanje postupaka za upravljanje migracijama, te jačanje solidarnosti i podjele odgovornosti među državama članicama. Četiri su definirana cilja AMIF-a:

1. jačanje i razvijanje svih aspekta zajedničkog europskog sustava azila, uključujući njegovu vanjsku dimenziju,
2. podupiranje zakonite migracije u državama članicama, uključujući doprinos integraciji državljana trećih zemalja,
3. doprinositi suzbijanju nezakonite migracije i osigurati učinkovitost povratka i readmisije u trećim zemljama te
4. povećavati solidarnost i podjelu odgovornosti među državama članicama posebno u onima koje su najviše pogođene migracijskim izazovima.

Fond za unutarnju sigurnost (ISF)

Fond za unutarnju sigurnost (ISF) pridonijet će postizanju visoke razine sigurnosti u EU, posebno u pogledu sprječavanja i borbe protiv terorizma, radikalizacije, teškog i organiziranog kriminala, kibernetičkog kriminala, zaštiti žrtava kriminala, te učinkovitog upravljanja sigurnosnim incidentima, rizicima i krizama. Za trenutno programsko razdoblje u sklopu ISF fonda osigurano je 1,93 milijarde eura. Nadalje, Fond za unutarnju sigurnost ima tri cilja:

1. povećanje razmjene informacija između i unutar tijela za provedbu europskih zakona drugih nadležnih i relevantnih tijela EU-a, kao i sa zemljama koje nisu članice EU,
2. intenziviranje prekogranične suradnje, uključujući i zajedničke operacije između i unutar tijela EU za provedbu zakona i drugih nadležnih tijela u pogledu terorizma i organiziranog kriminala te

¹² Ibidem

3. podržavanje napora za jačanje sposobnosti u borbi protiv kriminala, terorizma i radikalizacije, kao i za upravljanje sigurnosnim incidentima, rizicima i krizama, posebno kroz povećanu suradnju između javnih tijela, civilnog društva i privatnih partnera diljem država članica.

Instrument za financijsku potporu u području upravljanja granicama i vizama (BMVI)

Instrument za financijsku potporu i upravljanje granicama i vizama osigurat će snažno i učinkovito integrirano upravljanje vanjskim granicama i podržati zajedničku politiku viza, što će pridonijeti visokoj razini unutarnje sigurnosti očuvanjem slobodnog kretanja osoba unutar EU; pri tome u potpunosti poštujući relevantnu pravnu stečevinu i međunarodne obveze Unije i država članica. Alokacija sredstava osigurana za navedeni instrument iznosi 6,38 milijardi eura za trenutno programsko razdoblje. BMVI će pridonijeti postizanju dva specifična cilja:¹³

1. podržati učinkovito europsko integrirano upravljanje vanjskim granicama Unije koje provodi europska granična i obalna straža u sklopu zajedničke odgovornosti s nacionalnim tijelima odgovornima za upravljanje granicama, spriječiti ilegalnu migraciju i prekogranični kriminal u svrhu učinkovitog upravljanja migracijskim kretanjima te
2. podupirati zajedničku politiku viza, osigurati usklađenost u pogledu izdavanja viza i olakšati zakonita putovanja.

2.2. EU fondovi i Republika Hrvatska

Kao što je već navedeno, nakon što je Republika Hrvatska 2004. godine stekla status zemlje kandidatkinje za pristupanje Europskoj uniji, stekla je pravo na iskorištavanje pretpristupnih fondova EU. Nakon pristupanja EU, Hrvatska je stekla puno pravo iskorištavanja fondova. Sukladno navedenom, u razdoblju od 2004. do 2006. godine, Republika Hrvatska koristila je programe ISPA, Phare i SAPARD koje 2007. godine zamjenjuje program IPA (instrument pretpristupne pomoći), čija je svrha bila dostizanje standarda Europske unije u svim sektorima i područjima djelovanja, te usvajanje europske pravne stečevine. Instrument pretpristupne pomoći sastoji se od pet komponenti, a Hrvatskoj je, u razdoblju od 2007. do 2013. godine, bilo na raspolaganju 11.468 milijardi eura:¹⁴

¹³ Ibidem

¹⁴ Vorkapić, B., Janjić, A., Petrović, M. (2013): EU fondovi za sve, OGI, Osijek, str. 37.

1. IPA I – pomoć u tranziciji i izgradnji institucija,
2. IPA II – prekogranična suradnja (A - suradnja s državama članicama i B – suradnja s državama nečlanicama),
3. IPA III – regionalni razvoj (A – promet, B – zaštita okoliša i C – regionalna konkurentnost),
4. IPA IV – razvoj ljudskih potencijala te
5. IPARD – ruralni razvoj.

Nadalje, nakon pristupanja RH Europskoj uniji 2013. godine, završava program prepristupne pomoći, te se otvaraju mogućnosti iskorištavanja europskih strukturnih i investicijskih fondova.

Za posljednje programsko razdoblje od 2014. do 2020. godine, strateški okvir Europske unije sačinjavale su Kohezijska politika, Strategija Europa 2020, te pojedine sektorske javne politike. Na razini RH, strateški okvir za korištenje sredstava ESI fondova određen je Sporazumom o partnerstvu, pojedinim operativnim programima, Zajedničkim nacionalnim pravilima, Zakonom o uspostavi institucionalnog okvira za korištenje ESI fondova u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2014.-2020., te uredbama koje propisuju nadležnosti pojedinih tijela za svaki ESI instrument članicama. Partnerskim sporazumom utvrđuje se nacionalna strategija za korištenje ESI fondova, te opisuju načini na koji će Hrvatska pristupiti ispunjavanju zajedničkih ciljeva EU uz pomoć sredstava. S druge strane, operativni programi predstavljaju dokumente u kojima se detaljno opisuju i razrađuju programi i aktivnosti za učinkovitu provedbu i korištenje ESI fondova. U financijskom razdoblju od 2014. do 2020. godine Republici Hrvatskoj je iz Europskih strukturnih i investicijskih (ESI) fondova na raspolaganju ukupno bilo 10.676 milijardi eura. Od tog iznosa 8.397 milijardi eura predviđeno je za ciljeve kohezijske politike, 2.026 milijarde eura za poljoprivredu i ruralni razvoj te 253 milijuna eura za razvoj ribarstva.¹⁵ Uz pomoć sljedeće tablice prikazat će se alokacija sredstava ESI fondova za programsko razdoblje od 2014. do 2020. godine.

¹⁵ Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske (2021): EU fondovi mijenjaju Hrvatsku, <https://razvoj.gov.hr/eu-fondovi-mijenjaju-hrvatsku/4212> (pristupljeno 22.7.2022.)

Tablica 1 Raspodjela sredstava ESI fondova (2014-2020)

ESI FOND	ALOKACIJA (U EUR.)
Europski fond za regionalni razvoj	4.700.499.588
Kohezijski fond	2.130.755.644
Europski socijalni fond	1.621.046.414
Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj	2.026.222.500
Europski fond za pomorstvo i ribarstvo	252.643.138
Ukupno	10.731.167.284

Izvor: izrada autora prema Europski strukturni i investicijski fondovi, 2022.

Kao što je vidljivo iz prethodne tablice, Republici Hrvatskoj na raspolaganju je bilo više od 10 milijardi eura sredstava iz ESI fondova. Pri tome je, najviše sredstava bilo raspoređeno za Europski fond za regionalni razvoj, Kohezijski fond, te Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj, a najmanje sredstava za Europski fond za pomorstvo i ribarstvo. Uz pomoć EU fondova u posljednjem programskom razdoblju u RH su stvorene mnoge nove poslovne mogućnosti poduzetnicima i građanima, uložena su značajna financijska sredstva u znanstvena istraživanja i tehnološki razvoj, koji čine temelj za jačanje konkurentnosti i razvoj cjelokupnog gospodarstva. Također, uz pomoć financijskih sredstava EU fondova obnovljena je kulturna i povijesna baština, izgrađena je nova prometna infrastruktura, izgrađeni su studentski domovi, te su izgrađeni i opremljeni brojni domovi zdravlja i bolnice. Sukladno navedenome, u posljednjih nekoliko godina zahvaljujući fondovima EU uložena su značajna sredstva:¹⁶

- 1,7 milijardi kuna u zdravstvo,
- 5,7 milijardi kuna u poduzetništvo,
- 1,2 milijardi kuna u studentske domove,
- 10,5 milijardi kuna u prometnu povezanost i infrastrukturu,
- 2,9 milijardi kuna u istraživanje i razvoj,
- 2,1 milijardi kuna u kulturnu i prirodnu baštinu te
- 834 milijuna kuna u digitalizaciju javne uprave.

Za financijsko razdoblje 2014.-2020. Republika Hrvatska donijela je četiri operativna programa, odnosno dokumenta:

¹⁶ Ibidem

1. Operativni program Konkurentnost i kohezija,
2. Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali,
3. Program ruralnog razvoja te
4. Operativni program za pomorstvo i ribarstvo.

Operativni program Konkurentnost i kohezija programski je dokument kojim se provodila politika EU s ciljem ulaganja u gospodarski rast i radna mjesta kroz poticanje infrastrukturnih investicija u području prometa, energetike, zaštite okoliša, te informacijsko komunikacijske tehnologije, ali i pružanju potpore razvoju poduzetništva i istraživanja. Prioritetne osi navedenog Operativnog programa bile su: jačanje gospodarstva primjenom istraživanja, upotreba ICT-a, poslovna konkurentnost, povezanost i mobilnost, zaštita okoliša i resursa, promicanje obnovljivih izvora energije i dr. Cilj Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali bio je pridonijeti porastu broja zaposlenih i jačanju socijalne kohezije. U svrhu ostvarenja navedenih ciljeva postavljene su četiri prioritetne osi: visoka zapošljivost i mobilnost radne snage, socijalno uključivanje, obrazovanje i cjeloživotno učenje, te kvalitetno upravljanje i pametna administracija. Nadalje, za potrebe Programa ruralnog razvoja Hrvatska je u prethodnom programskom razdoblju na raspolaganju imala preko 2 milijarde eura, a cilj programa bilo je poticanje konkurentnosti poljoprivrede, osiguranje održivog upravljanja prirodnim resursima i klimatskim promjenama, te postizanje uravnoteženog teritorijalnog razvoja ruralnih područja Hrvatske. Također, navedenim Operativnim programima je, tijekom 2020. godine, uvedena i izvanredna mjera pomoći poljoprivrednicima s poteškoćama u poslovanju zbog nepredviđenih okolnosti, koje je izazvala kriza uzrokovana pandemijom COVID-19. U svrhu posljednjeg programa, Operativnog programa za pomorstvo i ribarstvo, Hrvatska je na raspolaganju imala preko 250 milijuna eura. Cilj programa odnosio se na promicanje konkurentnog, okolišno i gospodarski održivog i društveno odgovornog ribarstva i akvakulture, uravnoteženog razvoja ribarstvenih i akvakulturnih programa te poticanje Zajedničke ribarstvene politike. Uz pomoć Tablice 2 prikazat će se financijski pokazatelji statusne provedbe Operativnih programa RH za financijsko razdoblje 2014.-2020.

Tablica 2 Financijski pokazatelji OP za programsko razdoblje 2014.-2020.

NAZIV OP	VRIJEDNOST DODIJELJENIH SREDSTAVA	VRIJEDNOST OVJERENIH SREDSTAVA
OP Konkurentnost i kohezija	6.831.255.232,00	3.537.557.156,50
OP Učinkoviti ljudski potencijali	1.621.046.414,00	1.010.022.930,57
Program ruralnog razvoja	2.026.222.500,00	1.775.531.841,40
OP za pomorstvo i ribarstvo	252.643.138,00	124.189.114,67
Ukupno	10.731.167.284,00	6.447.301.043,13

Izvor: izrada autora prema Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske, 2021.

Na temelju podataka prikazanih uz pomoć prethodne tablice, moguće je primijetiti kako je Republika Hrvatska u prethodnom programskom razdoblju 2014.-2020., od ukupno preko 10 milijardi eura iskoristila gotovo 6,5 milijardi eura, što ukazuje na povećani interes za iskorištavanje sredstava ESI fondova. Najviše sredstava namijenjeno je i potrošeno u svrhu Operativnog programa Konkurentnost i kohezija, a najmanje u svrhu Operativnog programa pomorstvo i ribarstvo. Također, zanimljivo je primijetiti kako je najviše neiskorištenih sredstava preostalo iz programa Konkurentnosti i kohezije, gotovo 50% dodijeljenih sredstava ESI fondova. S druge strane, gotovo sva dodijeljena sredstva iskorištena su za Program ruralnog razvoja.

3. REGIONALNA POLITIKA EUROPSKE UNIJE

Više od četrdeset godina Europska unija vodi aktivnu politiku regionalnog razvoja koja se, također, naziva i kohezijska ili strukturna politika.¹⁷ Glavni cilj navedene politike odnosi se na smanjenje razvojnih razlika između država članica, ali i razvojnih razlika između različitih regija, čime se povećava konkurentnost država članica, ali i cjelokupne Europske unije na globalnom tržištu. Aktivna regionalna politika Europske unije zasniva se na pružanje financijske potpore državama članicama putem fondova Europske unije koji su detaljnije prikazani u prethodnom poglavlju.

Regionalna politika EU može se definirati kao izraz solidarnosti s manje razvijenim regijama i gradovima, koncentrirajući sredstva u one sektore i aktivnosti koje mogu postići najveće učinke, odnosno gdje je moguće provesti najveći napredak i rast. Danas postoji mnogo čimbenika koji utječu na regionalnu nejednakost, a neke od njih odnose se na:¹⁸

- geografsku udaljenost,
- društvene i ekonomske promjene te
- kombinaciju prethodno navedenih čimbenika.

Europska unija ulaže lokalno kroz svoju regionalnu politiku koja je upućena svim regijama i gradovima EU, a sadrži mjere za poticanje gospodarskog rasta, otvaranje novih radnih mjesta, te poboljšanje kvalitete života putem strateških ulaganja. Zahvaljujući regionalnoj politici, stanovništvo u manje razvijenim regijama može iskoristiti prilike koje pruža najveće tržište na svijetu. Sukladno navedenom, regionalna politika EU podržava:¹⁹

- stvaranje novih radnih mjesta,
- gospodarski rast,
- konkurentnost,
- poboljšanje kvalitete života te
- održivi razvoj.

¹⁷ EU funds (2022): <https://eufunds.ie/> (pristupljeno 20.7.2022.)

¹⁸ Kesner-Škreb, M. (2009): Regionalna politika Europske unije, Financijska teorija i praksa, Vol. 33, no. 1, str. 103.

¹⁹ Tufekčić, M., Tufekčić, Ž. (2013): EU politika i fondovi: 2014-2020., Plavi Partner, Zagreb, str. 63.

Nadalje, europska regionalna politika radi u cilju postizanja promjena u pet ključnih područja koja se odnose na:²⁰

1. ulaganje u ljude podupiranjem pristupa zapošljavanju, obrazovanju i mogućnostima socijalne uključenosti,
2. potporu razvoja malog i srednjeg poduzetništva,
3. jačanje istraživačkih projekata i inovacija kroz ulaganja,
4. poboljšanje okoliša kroz velike investicijske projekte te
5. modernizaciju prometa i proizvodnju energije u borbi protiv klimatskih promjena s naglaskom na obnovljive izvore energije i inovativnu prometnu infrastrukturu.

Moguće je definirati pet temeljnih načela europske regionalne politike koja se odnose na: programiranje, partnerstvo, načelo dodavanja, koncentraciju resursa, te nadziranje, kontrolu i evidenciju svih faza.²¹ Načelo programiranja odnosi se na kreiranje i formiranje dugoročnih planova, te zahtjeva dosta uloženog vremena za njihovu izradu. Drugo načelo, partnerstvo, odnosi se na aktivnu suradnju između različitih organizacija i dionika na određenom projektu. Nadalje, načelo dodavanja odnosi se na ulaganja i državne napore Europske unije u kohezijske i strukturne fondove. Četvrto načelo, načelo koncentracije resursa, osigurava da financijska sredstva odlaze na mjesta na koja je to najviše potrebno. Drugim riječima, načelo koncentracije odnosi se na raspoređivanje sredstava strukturnih fondova prema najnerazvijenijim regijama, u svrhu jačanja konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva, istraživanje i razvoj te prijelaz na održivo gospodarstvo.²² Također, sva financijska sredstva dodijeljena na početku programskog razdoblja potrebno je potrošiti do kraja iduće godine. Posljednje načelo regionalne politike odnosi se na nadziranje, kontrolu i evidenciju svih faza projektnih aktivnosti.

Regionalna politika EU-a pokriva sve europske regije, iako regije diljem EU-a spadaju u različite kategorije (tzv. ciljeve), ovisno uglavnom o njihovoj gospodarskoj i ekonomskoj situaciji. Obzirom da je proračun namijenjen regionalnoj politici Europske unije svake godine sve veći, vrlo je važno svim državama članicama i potencijalnim korisnicima dati sve potrebne

²⁰ European union (2022): Regional policy, https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/regional-policy_en (pristupljeno 25.7.2022.)

²¹ Tron, Z. (2009): Evaluation Methods of European Regional Policy and Reasons for Different Outcomes, Romanian Economic Journal, Vol. 12, no. 32, str. 156.

²² Magdić, V. (2019): Regionalna politika EU: doktorska disertacija, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet, Osijek, str. 89.

informacije vezane uz projektnu dokumentaciju i dostupne otvorene projektne natječaje. Prema Europskoj uniji, zemlje članice i nadležne regionalne i nacionalne vlasti odgovorne su za:²³

- kreiranje komunikacijske strategije za pojedine operativne programe,
- uspostavljanje i izradu jedinstvene mrežne stranice na kojoj će biti dostupne sve potrebne informacije vezane uz projektne aktivnosti,
- obavještanje potencijalnih korisnika (udruge, fizičke osobe, lokalne vlasti) o mogućnostima financiranja,
- organiziranje aktivnosti i događaja povodom pokretanja programa,
- javna objava popisa svih operacija i programskih aktivnosti i dr.

3.1. Povijesni razvoj regionalne politike

Začeci regionalne politike EU sežu u davnu 1957. godinu kada su zemlje članice potpisnice Rimskog ugovora istaknule potrebu za harmoničnim razvojem vlastitih gospodarstva, u čiju svrhu su, 1958. godine osnovana dva fonda: Europski socijalni fond i Europski poljoprivredni i garancijski fond.²⁴ Daljnji razvoj europske regionalne politike doveo je do osnivanja Europskog fonda za regionalni razvoj 1975. godine, čija je svrha bila smanjenje razlika između država članica. Nadalje, 1986. godine osnovan je jedinstveni europski akt, koji je utjecao na daljnji razvoj europske regionalne politike, te reformu cjelokupne Europske zajednice. Godine 1993. provedene su daljnje reformske aktivnosti potpisivanjem Ugovora iz Maastrichta, u kojem su bile ugrađene preciznije odredbe, koje dodatno naglašavaju regionalnu politiku. Tijekom navedene godine povećana su i financijska sredstva namijenjena ostvarivanju ciljeva regionalne politike, a uvedeno je i novo programsko razdoblje (1994.-1999.) od šest godina, umjesto dotadašnjih pet.²⁵ Za programsko razdoblje od 2007. do 2013. godine reforma europske regionalne politike bila je vrlo složena zbog ulaska deset novih zemalja članica u EU. Tako veliko proširenje utjecalo je na povećanje razlika među državama članicama, te je ciljeve europske regionalne politike bilo potrebno preusmjeriti prema istočnoeuropskim zemljama. Primjerice, BDP po glavni stanovnika u zapadnoeuropskim zemljama bio je iznad prosjeka, dok je u drugim, istočnim dijelovima bio znatno ispod prosjeka EU. Upravo iz tog razloga, tijekom navedenog programskog razdoblja izmijenjeni su zahtjevi u pogledu upravljanja,

²³ European union (2022): Regional policy, https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/regional-policy_en (pristupljeno 25.7.2022.)

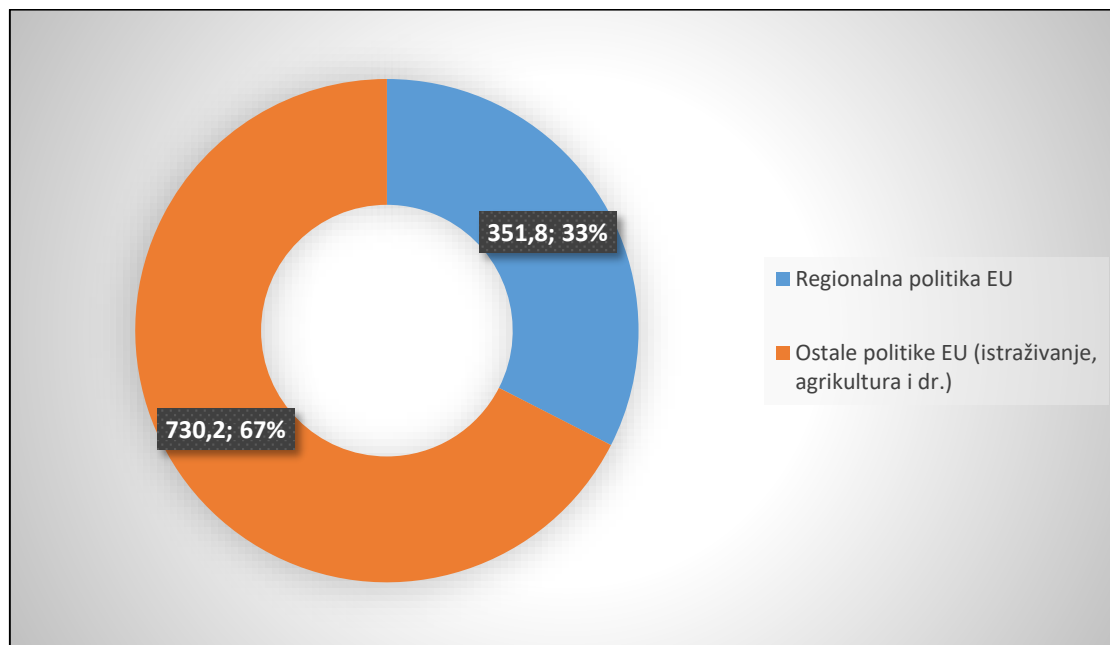
²⁴ Đulabić, V. (2007).: Regionalizam i regionalna politika, Društveno veleučilište, Zagreb, str. 105.

²⁵ Ibidem

financijskog nadzora i kontrole, te su uvedene nove inicijative Europske zajednice. U navedenom programskom razdoblju regionalna politika EU sastojala se od tri ključna cilja: konvergencija, regionalna konkurentnost i zapošljavanje, te europska teritorijalna suradnja, koji su u prethodnom programskom razdoblju (2000.-2006.) bili jednostavno poznati kao Ciljevi 1, 2 i 3. Tijekom programskog razdoblja od 2007. do 2013. godine, proračun je iznosio ukupno 347 milijardi eura, od čega je 25% izdvojeno za istraživanja i inovacije, a 30% za okolišnu infrastrukturu i mjere za borbu protiv klimatskih promjena.

U posljednjem programskom razdoblju, od 2014. do 2020. godine, EU je imala pet konkretnih ciljeva – zapošljavanje, inovacije, obrazovanje, socijalnu uključenost, te klimu/energiju. Svaka država članica u navedenom razdoblju usvojila je vlastite nacionalne ciljeve u tim područjima. Kako bi se postigli navedeni ciljevi i odgovorilo na različite razvojne potrebe u svim regijama EU-a, za regionalnu politiku u prethodnom programskom razdoblju izdvojeno je 351,8 milijardi eura, što je činilo gotovo trećinu ukupnog proračuna EU-a (Grafikon 1). U programskom razdoblju 2014.-2020. godine regionalna politika financirala se iz tri glavna fonda: Europski socijalni fond, Europski fond za regionalni razvoj te Kohezijski fond.²⁶

Grafikon 1 Raspodjela EU proračuna za programsko razdoblje (2014.-2020.) u mlrd. eura

Izvor: izrada autora prema European Commission, 2014.

²⁶ European Commission (2014): An introduction to EU Cohesion Policy 2014-2020, https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/basic/basic_2014_en.pdf (pristupljeno 25.7.2022.)

Kao što je prikazano na prethodnom Grafikonu, od ukupno 1802 milijardi eura EU proračuna za prethodno programsko razdoblje, najveći dio proračuna izdvojen je za ostale politike EU, poput istraživanja i inovacija, agrikulture i sl., a jedna trećina za potrebe ostvarivanja ciljeva regionalne politike. Pri tome je najveći dio proračuna (čak 43%) izdvojen za potrebe Europskog fonda za regionalni razvoj, 18% za Europski socijalni fond, a 14% za Kohezijski fond. Tijekom prethodnog programskog razdoblja veći je fokus bio na rezultatima, odnosno jasnijim i mjerljivijim ciljevima, pojednostavljenju pravila i ciljeva svih pet fondova, uvjetima, odnosno uvođenju posebnih preduvjeta prije usmjeravanja sredstava, borbi za socijalnu uključenost te uspostavljanju povezanosti sa gospodarskim reformama.²⁷

Trenutno se Europska unija nalazi u programskom razdoblju od 2021. do 2027. godine, a iz proračuna se financiraju aktivnosti kao što su razvoj ruralnih područja i očuvanje okoliša, zaštita vanjskih granica, promicanje ljudskih prava i dr. Zajedno sa Next Generation EU, proračun pomaže gospodarstvima zemalja članica u oporavku od krize uzrokovane pandemijom COVID-19. Cjelokupni proračun EU za trenutno programsko razdoblje iznosi 1824,3 milijarde eura, od čega ukupno 392 milijarde eura pripada proračunu kohezijske politike. U navedenom programskom razdoblju, kohezijska politika provodi se kroz nekoliko fondova:

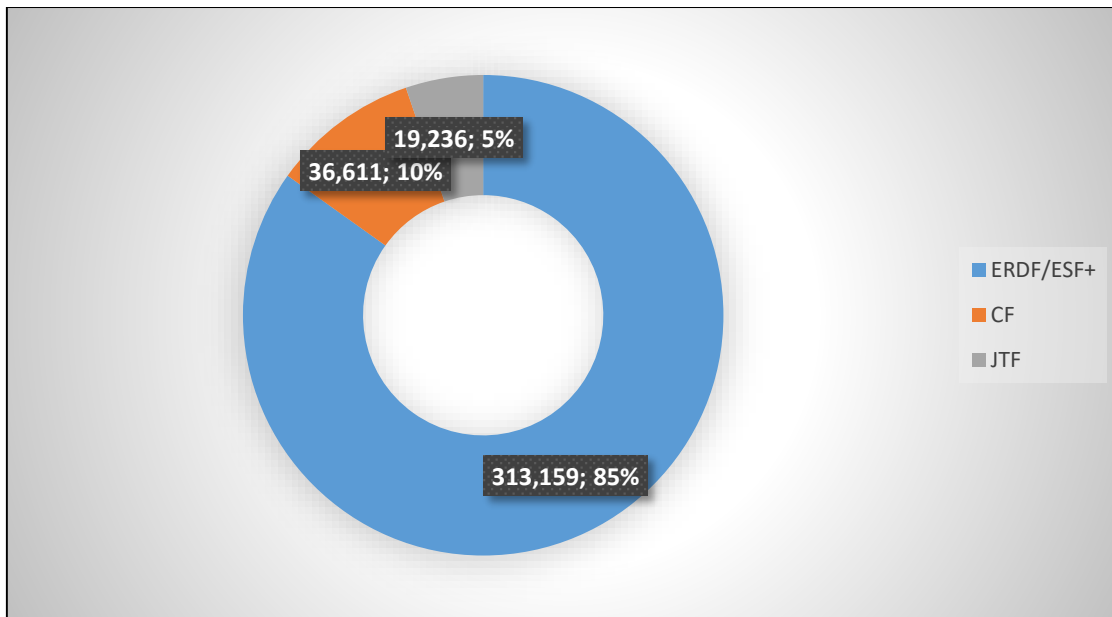
- Europski fond za regionalni razvoj (ERDF) – ulaganje u društveni i gospodarski razvoj svih regija,
- Kohezijski fond (CF) – ulaganje u okoliš i promet u manje prosperitetnim zemljama Europske unije,
- Europski socijalni fond Plus (ESF +) – potpora radnim mjestima i socijalna uključenost te
- Fond za pravednu tranziciju (JTF) – potpora regijama koje su najviše pogođene tranzicijom prema klimatskoj neutralnosti.

Nadalje, sredstva iz Europskog fonda za regionalni razvoj i Europskog socijalnog fonda Plus dodjeljuju se u tri kategorije regija – manje razvijene, razvijeniije, te regije u tranziciji. Neke zemlje članice imaju koristi od Kohezijskog fonda, neke regije s posebnim statusom i potrebama, primjerice najudaljenije i rijetko naseljene regije, primaju određena namjenska sredstva, a sve zemlje imaju koristi od Fonda za pravednu tranziciju. Uz pomoć Grafikona 2

²⁷ Ibidem

prikazat će se raspodjela proračuna kohezijske politike za trenutno programsko razdoblje (2021.-2027.).

Grafikon 2 Raspodjela proračuna EU kohezijske politike za programsko razdoblje (2021.-2027.) u mlrd. eura

Izvor: izrada autora prema European Commission, 2021.

Kao što je vidljivo iz podataka prikazanih na Grafikonu 2, može se primijetiti kako najviše sredstava namijenjenih europskoj kohezijskoj politici pripada Europskom fondu za regionalni razvoj i Europskom socijalnom fondu Plus (85% cjelokupnog proračuna). Nadalje, Kohezijskom fondu pripada 10% proračuna, a najmanji dio (samo 5%) proračuna pripada Fondu za pravednu tranziciju. Obzirom kako Republika Hrvatska spada u slabije razvijene zemlje EU, za potrebe ostvarivanja ciljeva regionalne politike izdvojeno je preko 8 milijardi eura u trenutnom programskom razdoblju.²⁸

²⁸ Ibidem

3.2. EU fondovi u funkciji razvoja lokalnih jedinica

Kao što je već navedeno, cilj investicijskih i strukturnih fondova EU odnosi se na smanjenje ekonomskih i socijalnih razlika između pojedinih regija država članica. Dva glavna fonda koja se koriste u tu svrhu su na Europski fond za regionalni razvoj i Europski socijalni fond. Zajedno sa ostalim vrstama prethodno navedenih fondova, oni čine glavne instrumente regionalne politike EU, a uz pomoć njih financiraju se nacionalni i regionalni/lokalni projekti i operativni programi, koji imaju unaprijed definirane prioritete i ciljeve.

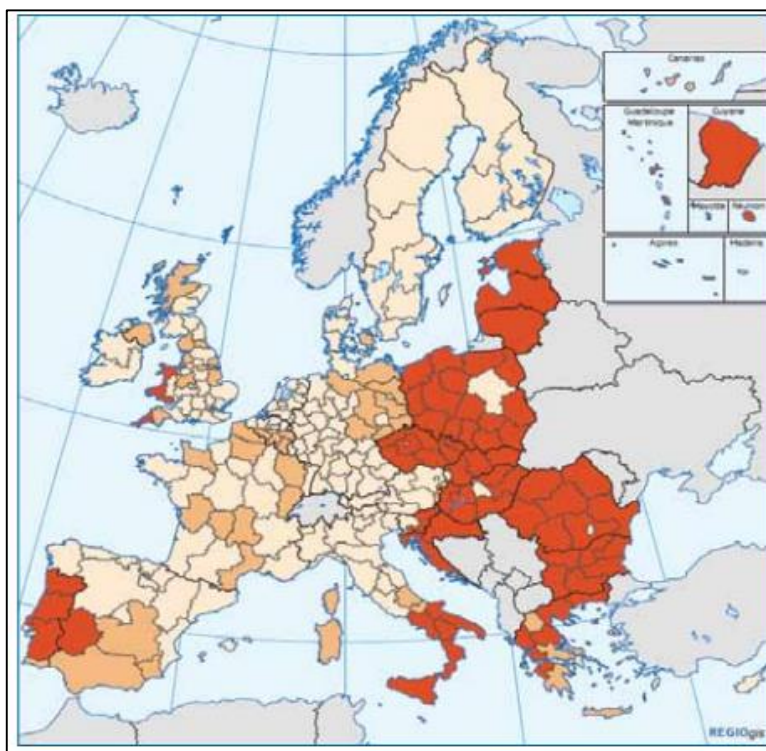
Koncept regije moguće je definirati na više različitih načina, ovisno o perspektivi, primjerice geografski, ekonomski, statistički, društveni i sl. Europska unija uspostavila je zajedničku klasifikaciju teritorijalnih jedinica poznatom pod nazivom NUTS (Nomenklatura jedinica teritorijalne statistike). NUTS nomenklatura dijeli nacionalni teritorij na regije te, na taj način, olakšava korištenje fondova EU i omogućava njihov utjecaj na razvoj lokalnih jedinica. Regionalna politika EU pomaže svim regijama zemalja članica, međutim, većina financijskih sredstava raspoređuje se u manje razvijene regije, odnosno u regije s BDP-om po glavi stanovnika manjim od 75% u odnosu na prosjek EU. Sukladno navedenome, prema NUTS klasifikaciji za programsko razdoblje 2014.-2020. godine financijska sredstva regionalne politike bila su raspoređena prema tri skupine regija:²⁹

1. manje razvijene regije (BDP < 75%),
2. tranzicijske regije (BDP 75-90%) te
3. razvijene regije (BDP > 90%).

Prema navedenoj klasifikaciji, tijekom prethodnog programskog razdoblja, sredstva regionalne politike bila su usmjerena ovisno o pojedinim regijama. Najmanje razvijene regije na raspolaganju su imale do 82% sredstava regionalne politike, pri čemu se 16% sredstava usmjerilo na zapošljavanje i porast konkurentnosti, a preostalih 2,5% na međunarodnu suradnju. Prema posljednje dostupnim statističkim podacima Europske komisije vezane uz NUTS klasifikaciju, Republika Hrvatska spada u manje razvijene regije (Slika 1).

²⁹ European Commission (2021): Cohesion Policy 2021-2027, https://ec.europa.eu/regional_policy/en/2021_2027/ (pristupljeno 24.7.2022.)

Slika 1 Regionalna podjela EU prema NUTS klasifikaciji (2014.-2020.)

Izvor: European Commission, 2021.

Nadalje, Republika Hrvatska je prema posljednjim podacima Državnog zavoda za statistiku iz 2021. godine, podijeljena na tri NUTS regije:³⁰

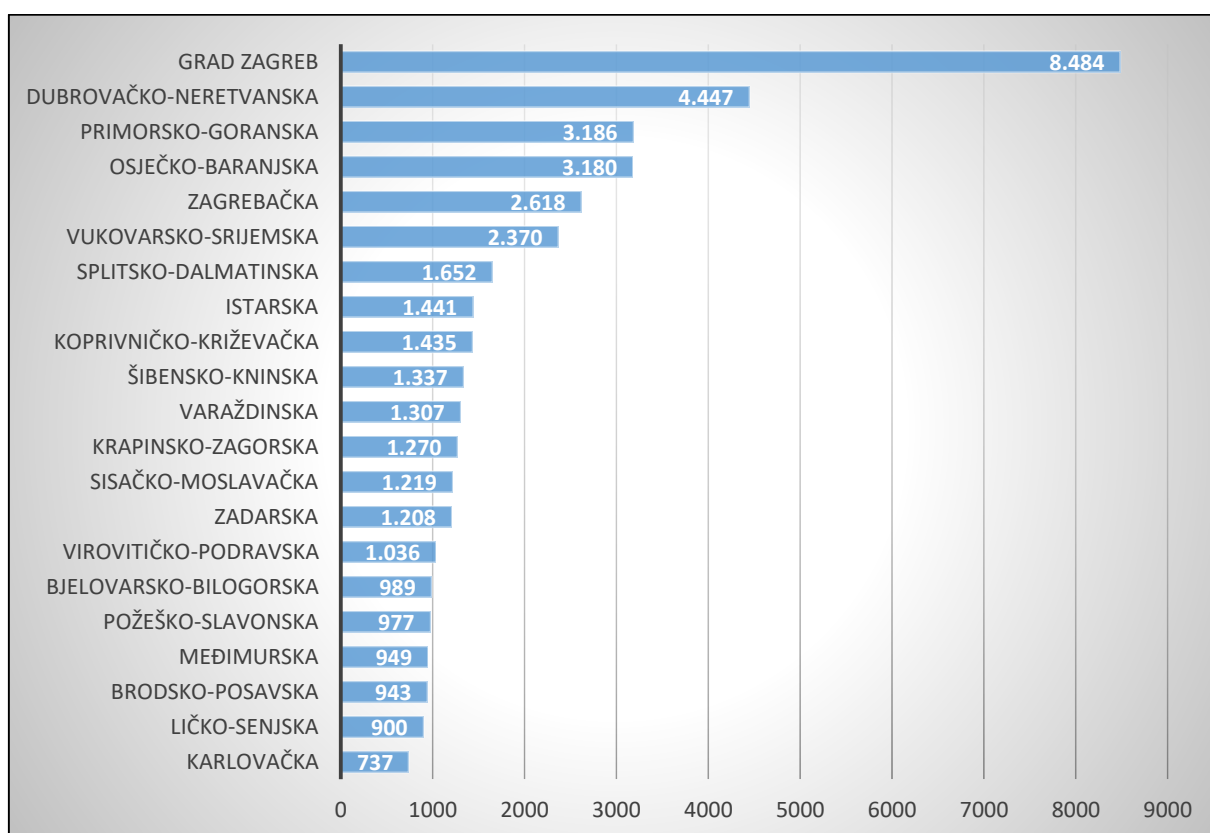
1. NUTS I – Republika Hrvatska kao administrativna jedinica,
2. NUTS II – četiri neadministrativne jedinice nastale grupiranjem županija (Panonska Hrvatska, Jadranska Hrvatska, Grad Zagreb i Sjeverna Hrvatska) te
3. NUTS III – sastoji se od 21 administrativne jedinice (20 županija i Grad Zagreb).

Svaka od navedenih administrativnih jedinica može se podijeliti na manje, lokalne jedinice, odnosno gradove i mjesta, koje svake godine gube sve veći broj stanovnika, te samim time ne posjeduju razvojne mogućnosti. Upravo iz tog razloga, velika pozornost posvećuje se zadržavanju mladih u slabije razvijenim regijama i lokalnim jedinicama, otvaranju novih radnih mjesta, pružanju financijske pomoći studentima, poticanju poljoprivredne proizvodnje, te potpori malim i srednjim poduzetnicima uz pomoć financijskih sredstva koja osiguravaju ESI fondovi. Takvim programskim aktivnostima i djelovanjem nastoji se osigurati razvoj i opstanak slabije razvijenih regija i lokalnih jedinica na području Republike Hrvatske. Lokalne jedinice

³⁰ Narodne novine 125/2019, Nacionalna klasifikacija statističkih regija 2021. (HR_NUTS 2021.), https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2019_12_125_2507.html (pristupljeno 25.7.2022.)

RH djeluju u skladu s Lisabonskom strategijom, odnosno strategijom koja uz pomoć regionalne i kohezijske politike utječe na podizanje konkurentnosti slabije razvijenih regija i lokalnih jedinica koje su znakove zamora počele pokazivati već tijekom 1990-ih godina.³¹ Prema posljednje dostupnim podacima Hrvatske gospodarske komore iz 2019. godine ukupan kumulativni iznos ugovorenih EU sredstava tijekom 2017. i 2018. godine iznosio je ukupno 41,66 milijardu kuna.³² Uz pomoć sljedećeg grafikona prikazat će se detaljna analiza iznosa ugovorenih sredstava EU fondova tijekom 2017. i 2018. godine po županijama.

Grafikon 3 Iznos ugovorenih sredstava EU fondova tijekom 2017. i 2018. godine prema županijama (u mlrd. kuna)

Izvor: Hrvatska gospodarska komora, 2019.

Kao što je prikazano pomoću prethodnog grafikona i analize podataka može se zaključiti kako je tijekom navedenih godina, najviše sredstva u svrhu regionalnog razvoja iskoristio Grad Zagreb (gotovo 8,5 milijardi kuna), te Dubrovačko-neretvanska županija kao posljedica projektnih aktivnosti izgradnje Pelješkog mosta i Zračne luke Dubrovnik. Obzirom kako će se u završnom radu prikazati analiza utjecaja EU fondova na razvoj grada Ozlja koji se nalazi u

³¹ Belić, M. (2011): Potpore i javni natječaji iz EU fondova, Nova knjiga Rast, Zagreb, str. 142.

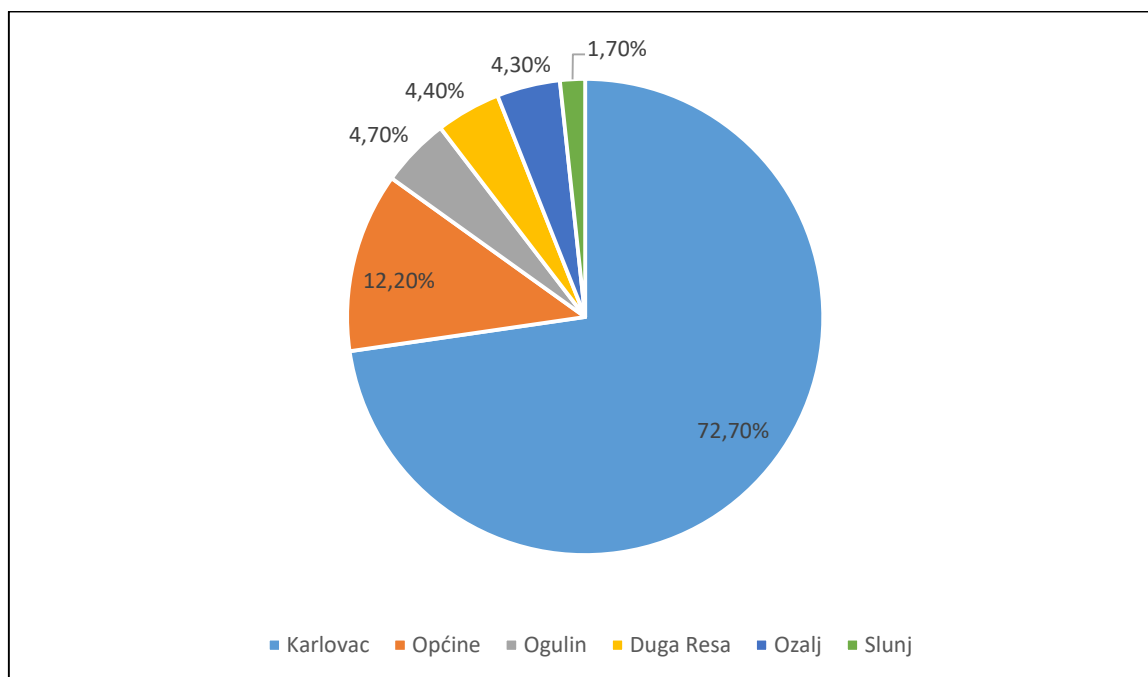
³² Hrvatska gospodarska komora (2021): ŽUPANIJE – razvojna raznolikost i gospodarski potencijali, <https://www.hgk.hr/documents/analiza-zupanija-2020-web5ffd68620c52c.pdf> (pristupljeno 25.7.2022.)

Karlovačkoj županiji, u nastavku će se ukratko prikazati analiza gospodarstva i iskorištenosti EU fondova u navedenoj županiji. Karlovačka županija smještena je u središnjoj Hrvatskoj, te izrazito dobro povezuje Europu s Jadranskom obalom. Zbog svog geostrateškog položaja smatra se jednom od najvažnijih županija, jer graniči sa dvjema susjednim državama: Slovenijom te Bosnom i Hercegovinom, a u doticaju je i sa četiri županije: Zagrebačkom, Ličko-senjskom, Sisačko-moslavačkom, te Primorsko-goranskom, što je čini važnim gospodarskim partnerom. Prostire se na površini od ukupno 3.622 četvorna kilometra, te se ubraja u red većih županija na području Republike Hrvatske. U Karlovačkoj županiji, prema posljednjem popisu stanovništva živi preko 128.000 stanovnika, a županija se sastoji od pet gradova i sedamnaest općina. Gradovi Karlovačke županije su: Karlovac, Duga Resa, Slunj, Ozalj i Ogulin.

Gospodarstvo županije karakterizira razvijeno malo i srednje poduzetništvo, a najveći nositelji regionalnog razvoja odnose se na prerađivačku industriju, djelatnosti vezane uz proizvodnju hrane i pića, gotovih metalnih proizvoda, strojeva i uređaja, te preradu drva i proizvodnju tekstila.³³ Prema podacima o poslovanju karlovačkih poduzetnika, poduzetnici iz Karlovačke županije su u samom vrhu u Republici Hrvatskoj. Drugim riječima, karlovački poduzetnici su, tijekom posljednjih godina, ostvarivali prihode koji su među najvećima u Hrvatskoj. Pored toga, vrlo važno mjesto u gospodarskom razvoju imaju trgovina, graditeljstvo i turizam zbog prirodnih ljepota četiriju rijeka koje se nalaze u Karlovačkoj županiji. Uz pomoć sljedećeg grafikona prikazat će se udio gradova i općina u ukupnom prihodu Karlovačke županije.

³³ Ibidem

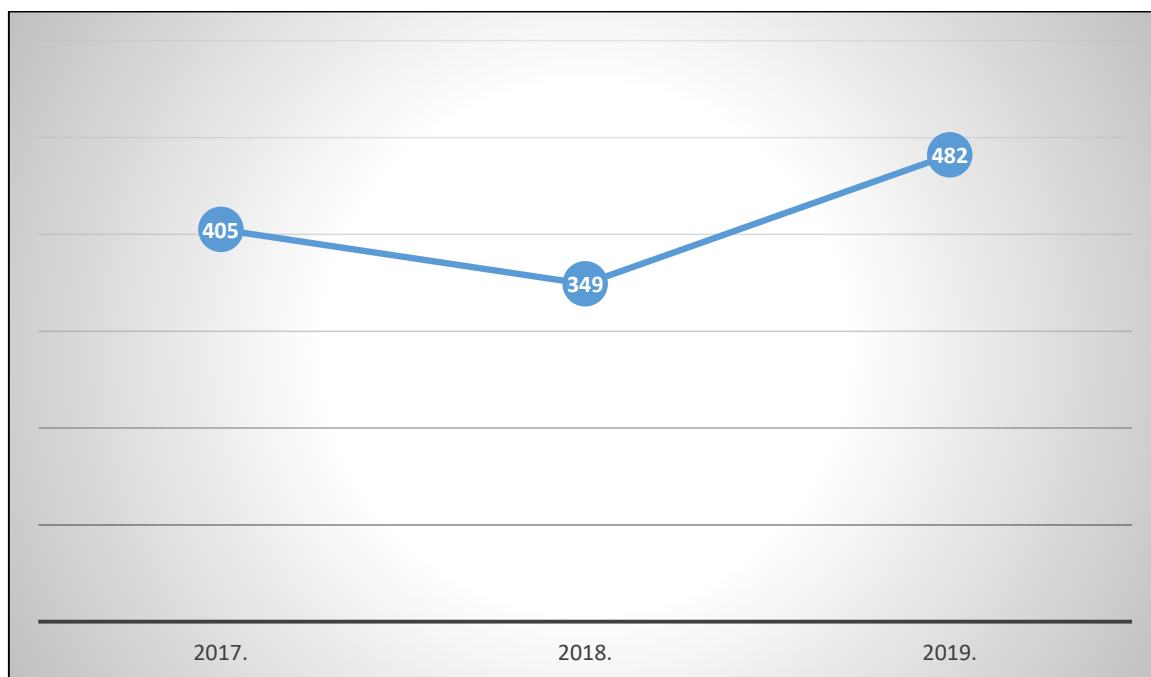
Grafikon 4 Udjeli gradova i općina u ukupnom prihodu Karlovačke županije

Izvor: Hrvatska gospodarska komora, 2021.

Ipak, unatoč svim pozitivnim aspektima, Karlovačka županija je županija koja spada u slabije razvijenu regiju s velikim brojem nezaposlenih, te BDP-om po glavni stanovnika koji je daleko ispod trenutnog hrvatskog prosjeka. Upravo iz tog razloga, županija i lokalne jedinice počinju sve više iskorištavati sredstva EU fondova u funkciji regionalnog razvoja. Kako je prikazano na Grafikonu 3, Karlovačka županija nalazi se na samom dnu ljestvice iskorištenosti, odnosno ugovorenih sredstava EU fondova tijekom 2017. i 2018. godine. Nadalje, uz pomoć sljedećeg grafikona prikazat će se iznos ugovorenih sredstava EU fondova na području Karlovačke županije u razdoblju od 2017. do 2019. godine.

Grafikon 5 Iznos ugovorenih sredstava EU fondova na području Karlovačke županije (2017.-2019.), u mil. kuna

Izvor: Hrvatska gospodarska komora, 2021.

Kao što se može primijetiti na temelju podataka prikazanih na Grafikonu 4, vidljivo je kako je Karlovačka županija tijekom promatranih godina koristila relativno malo sredstava EU fondova, a najveći iznos ugovorenih sredstava bio je 2019. godine, kada je županija iskoristila 482 milijuna kuna poticaja u svrhu regionalnog razvoja.

4. PROJEKTNE AKTIVNOSTI GRADA OZLJA

Grad Ozalj smješten je u sjeverozapadnom dijelu Karlovačke županije, te je samo petnaestak kilometra udaljen od granice sa Slovenijom. Grad se sastoji od 98 gradskih naselja. Pored kupališta na rijeci Kupi, područje grada zanimljivo je zbog svoj brežuljkastog i nizinskog prostora koji posjeduje brojne prirodne i antropogene potencijale. Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2021. godine, Ozalj broji 5.836 stanovnika.³⁴ Glavno obilježje grada je njegov grb koji ima oblik trokutasto-srcolikog štita. Na crvenoj podlozi grba nalazi se žuta otvorena kula, desno srebrni ključ, a lijevo srebrni srp (Slika 2).

Slika 2 Grb Grada Ozlja

Izvor: Grad Ozalj, 2022.

Zbog svojih prirodnih, kulturnih i povijesnih znamenitosti, Ozalj ima velikih potencijala za turistički razvoj, koji će imati dalekosežne utjecaje na gospodarstvo grada. Sukladno navedenome, 2009. godine u Gradu Ozlju osnovan je LAG Vallis Colapis kao nastojanje ruralnih zajednica pokupskih dijelova Karlovačke i Zagrebačke županije u svrhu primjene LEADER-CLDD mjere Programa ruralnog razvoja.³⁵ LAG trenutno pokriva 14 ruralnih gradova i općina navedenih županija, među kojima je i grad Ozalj. Članovi ovog nastojanja uključuju jedinice lokalne vlasti, inicijative građana, turističke zajednice, obiteljska poljoprivredna gospodarstva te udruge građana iz ruralnih sredina. LAG Vallis Colapis je u razdoblju od 2013. do 2015. godine koristio mjeru 202 IPARD programa s potporom od ukupno 900.000 kuna koja je iskorištena u visokom postotku (96,28%).³⁶ Time se LAG svrstao među najuspješnije LAG-ove IPARD programa u Hrvatskoj. U razdoblju od 2015. godine do danas

³⁴ Grad Ozalj (2022), <https://ozalj.hr/grad/> (pristupljeno 27.7.2022.)

³⁵ LAG Vallis Colapis (2022), <https://leader.vallis-colapis.hr/o-lag-u/o-nama> (pristupljeno 1.8.2022.)

³⁶ Ibidem

LAG Vallis Colapis koristi potporu mjere 19 Programa ruralnog razvoja koja u tekućem programskom razdoblju iznos 12.822.039,23 kuna. U prethodnom programskom razdoblju (2014.-2020.) LAG Vallis Colapis izradio je Lokalnu razvojnu strategiju, a prilikom planiranja i provedbe programskih aktivnosti usklađenih s ciljevima LEADER pristupa u Republici Hrvatskoj vodio se određenim načelima koja su se odnosila na:³⁷

1. promicanje ruralnog razvoja putem lokalnih inicijativa i partnerstva,
2. unaprjeđenje i promicanje politike ruralnog razvoja,
3. povećanje razine edukacije i informiranosti ruralnog stanovništva,
4. poboljšanje ruralnih životnih i radnih uvjeta,
5. kreiranje novih, održivih mogućnosti zarade,
6. očuvanje i kreiranje novih radnih mjesta i sl.

Tijekom prethodnog programskog razdoblja (2014.-2020.), LAG Vallis Colapis definirao je strateške ciljeve, prioritetne mjere i tipove operacija što će se prikazati uz pomoć sljedeće tablice.

Tablica 3 Strateški ciljevi, prioritetne mjere i prioritetni tipovi operacija LAG Vallis Colapisa (2014.-2020.)

STRATEŠKI CILJEVI (2014.-2020.)	PRIORITETNE MJERE (2014.-2020.)	PRIORITETNI TIPOVI OPERACIJA (2014.-2020.)
SC 1: Poticanje konkurentnog gospodarstva na području LAG-a temeljenog na načelima održivog razvoja	M 1.1 – Potpora razvoju poljoprivrednih djelatnosti na području LAG-a	TO 1.1.1 – Povećanje dodane vrijednosti poljoprivrednim proizvodima
		TO 1.1.2 – Potpora malim poljoprivrednicima
		TO 1.1.3 – Potpora razvoju malih poljoprivrednih gospodarstava
		TO 1.1.4 – Restrukturiranje, modernizacija i povećanje konkurentnosti poljoprivrednih gospodarstava
SC 2: Jačanje implementacije lokalnog razvoja temeljenog na multisektorskoj suradnji razvojnih dionika	M 2.1 – Potpora razvoju suradnje i umrežavanja razvojnih dionika LAG-a	TO 2.1.1 – Provedba aktivnosti i suradnje LAG-a
	M 2.2 – Potpora jačanju kapaciteta lokalnih i razvojnih dionika i upravljanja projektima	TO 2.2.1 – Jačanje kapaciteta LAG-a i lokalnih dionika za provedbu Lokalne razvojne strategije

Izvor: izrada autora prema LAG Vallis Colapis, 2022.

³⁷ LAG Vallis Colapis (2022): Lokalna razvojna strategija LAG-a Vallis Colapis 2014.-2020., https://leader.vallis-colapis.hr/media/attachments/2022/08/09/lag-vallis-colapis_m19_lrs_v7_pv.pdf (pristupljeno 1.8.2022.)

Grad Ozalj je, kao dio Karlovačke županije, u zadnjih nekoliko godina postao vrlo privlačno mjesto za razvoj obrta i obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, inovativnih malih i srednjih poduzetnika, te vinara što uvelike utječe na regionalni razvoj grada. Grad Ozalj u suradnji sa Javnom ustanovom Regionalna razvojna agencija Karlovačke županije te LAG Vallis Colapis, svake godine bilježi sve veći broj projekata financiranih iz sredstava Europske unije, te nacionalnih i regionalnih sredstava u područjima regionalnog razvoja, socijalne politike, poboljšanje infrastrukture, ruralnog razvoja te turizma. Na temelju dostupnih podataka iz ozaljske gradske uprave, posljednjih godina zajedničkom suradnjom pripremljeni su, prijavljeni i odobreni brojni projekti važni za interes Grada Ozlja u vrijednosti većoj od 40 milijuna kuna.³⁸ Suradnja s navedenim partnerima od izuzetne je važnosti zbog manjka ljudi u Gradu Ozlju koji se bave planiranjem, organiziranjem i pripremom projekta dokumentacije te aktivnostima same provedbe projekta. U razdoblju od 9. ožujka 2021. godine do 31. prosinca 2022. godine Grad Ozalj sudjeluje kao partner u programu Europske teritorijalne suradnje pod nazivom URBACTIII GLOBAL GOALS FOR CITIES. Cilj navedenog projekta odnosi se na formiranje mreže suradnje između 19 europskih gradova u svrhu razmjene iskustva i izgradnje ljudskih kapaciteta u tim sredinama, te identifikacija ciljeva održivog razvoja Ujedinjenih Naroda do 2030. godine, koji će se implementirati na lokalnoj razini.³⁹ Vrijednost navedenog projekta iznosi 1.724.310,00 eura, a udio Grada Ozlja je 78.620,00 eura. Projekt je financiran od strane Europskog fonda za regionalni razvoj u iznosu od 70%.

U nastavku rada, detaljnije će se prikazati i objasniti programske aktivnosti financirane od strane EU fondova koje su važne za lokalni i regionalni razvoj Grada Ozlja.

³⁸ Grad Ozalj (2022), <https://ozalj.hr/grad/> (pristupljeno 27.7.2022.)

³⁹ Ibidem

4.1. Projekti dogradnje i unaprjeđenje usluga u Dječjem vrtiću Zvončić

Projekt dogradnje dječjeg vrtića Zvončić započeo je 2019. godine, a završio je tijekom 2021. godine. U svrhu navedenog projekta, osigurana su sredstva iz EU fondova od ukupno 11 milijuna kuna, a ciljevi projekta odnosili su se na:

1. proširenje i adaptaciju postojećeg Dječjeg vrtića Zvončić Ozalj te
2. izgradnju i opremanje novih prostorija (jaslica).

Partneri tijekom projektnih aktivnosti bili su Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske, Ministarstvo poljoprivrede Republike Hrvatske, te Karlovačka županija, a udio u projektu koji se očekuje od partnera iznosio je 50%.⁴⁰

Slika 3 Investicijski projekt dogradnje DV Zvončić Ozalj

Izvor: KAPortal, 2021.

Najveći dobitak od navedenog projekta odnosio se na povećanje kvalitete života u gradu Ozlju i kvalitetnija briga o djeci. Povećanjem smještajnih kapaciteta sva djeca upisana su u vrtić tijekom prošle godine, te nema liste čekanja.

Trenutno, jedan od aktualnih zajedničkih projekata Europskog socijalnog fonda u Gradu Ozlju odnosi se na projekt pod nazivom „Unaprjeđenje usluga za djecu u Dječjem vrtiću Zvončić Ozalj“ ukupne vrijednosti 507.594,01 kuna. Projekt je započeo 23. prosinca 2021. godine sa ukupnim trajanjem od 20 mjeseci, odnosno do 23. kolovoza 2023. godine. Projekt se provodi sukladno Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju, te Državnom pedagoškom

⁴⁰ Hrvatska gospodarska komora (2018): Katalog projekata Karlovačke županije, <https://www.hgk.hr/documents/katalog-projekata-20185a96830badb21.pdf> (pristupljeno 29.7.2022.)

standardu, a upravljačko tijelo je Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike.⁴¹ Nadalje, 85% bespovratnih sredstava u svrhu projekta osigurano je iz Europskog socijalnog fonda, a 15% iz Državnog proračuna Republike Hrvatske. Navedenim projektom, zaposlenim osobama u gradu Ozlju, pruža se briga o djeci i nakon radnog vremena vrtića, kako bi se što uspješnije mogle uskladiti poslovne i obiteljske obveze korisnika. Navedena usluga ispunjava tri važne funkcije koje se odnose na:

1. osiguravanje uvjeta za optimalan razvoj djeteta,
2. pomoć roditeljima u brizi za sigurnost i odgoj djeteta te
3. dopunjavanje obiteljskog odgoja.

Projektom će se osigurati produljenje radnog vremena vrtića, svakim radnim danom od 16h do 20h. Djeci korisnicima produljenog radnog vremena vrtića biti će osiguran:⁴²

- odgojno-obrazovni rad,
- mogućnosti uključenja u kraći program folklor za djecu te
- usluge logopeda.

Kako bi se svakodnevno i kvalitetno mogao provoditi kvalitetan odgojno-obrazovni rad sa djecom korisnicima vrtića u produljenom radnom vremenu, DV Zvončić će:

- zaposliti odgajatelja i logopeda te
- provoditi folklornu igraonicu za djecu.

Važno je napomenuti, kako su usluge produljenog radnog vremena vrtića, kao i usluge sudjelovanja na folklornoj radionici, za vrijeme trajanja provedbe projekta besplatne za sve korisnike. Pomoću sljedeće tablice dodatno će se prikazati i objasniti horizontalne teme vezane uz sam projekt.

⁴¹ DV Zvončić (2022), <https://www.dv-zvonicic-ozalj.hr/> (pristupljeno 30.7.2022.)

⁴² Ibidem

Tablica 4 Horizontalne teme vezane uz projekt „Unaprjeđenje usluga za djecu u Dječjem vrtiću Zvončić Ozalj“

Projekt doprinosi jednakim mogućnostima	Projektom će se poštivati sve odredbe Zakona o ravnopravnosti spolova, planirane projektne aktivnosti jednako će doprinositi ostvarivanju potreba muške i ženske djece
Projekt doprinosi održivom razvoju i zaštiti okoliša	Promoviranjem održivog razvoja kroz aktivnosti s djecom će se podizati svijest o važnosti brige za okoliš, ali i brige za zdravlje, osviještenosti o klimatskim promjenama, učinkovitom korištenju prirodnih resursa, izbjegavanju korištenja jednokratnih proizvoda i recikliranju
Projekt doprinosi promicanje načela dobrog upravljanja, uključujući i suradnju s civilnim društvom	Prilikom provedbe projekta, posebna pozornost posvetit će se dobrom upravljanju te pravovremenom planiranju projektnih aktivnosti. Sukladno iskazanim dječjim interesima, u aktivnosti će se uključiti organizacije civilnog društva koje će uključiti djecu u provedbu svojih redovnih aktivnosti i sl.

Izvor: DV Zvončić, 2022.

Kao što je prikazano uz pomoć prethodne tablice, Dječji vrtić „Zvončić“, horizontalne teme vezane uz unaprjeđenje rada vrtića podijeljene su u tri skupine doprinosa: jednake mogućnosti, održivi razvoj i zaštita okoliša te načela dobrog upravljanja i poticanje suradnje s civilnim društvom. Svaka od tri navedene skupine tema definira aktivnosti koje će se provoditi u sklopu projekta.

4.2. Susret s rijekom

Drugi važan projekt financiran uz pomoć financijskih sredstava Europske unije nosio je naziv "Susret s rijekom", ukupne vrijednosti 9.210.371,03 kuna te se provodio u sklopu Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014.-2020., s trajanjem u razdoblju od 16. srpnja 2018. do 31. ožujka 2022. godine.⁴³

Slika 4 Logotip projekta "Susret s rijekom"

Izvor: Javna ustanova Regionalna razvojna agencija Karlovačke županije, 2022.

Cilj projekta bio je doprinijeti održivoj upotrebi prirodnih resursa i očuvanju biološke ravnoteže područja NATURA 2020 uz rijeke Karlovačke županije, čime će se povećati turistička privlačnost područja, ali i podići svijest građana o važnosti očuvanja rijeka i prirodnih ljepota županije. Snaga ovog projekta vidljiva je u regionalnoj suradnji i zajedništvu Karlovačke županije i tri grada: Karlovca, Ogulina i Ozlja, čime će se napraviti iskorak u održivom korištenju prirodne baštine na regionalnoj razini, ali i postaviti temelji za uspješnu buduću suradnju na sličnim ili drugim projektima. Interpretacijski centri NATURA 2020, opremljeni multimedijском opremom zabavnog i edukativnog karaktera te dostupni građanima 24h dnevno, smješteni su na području tri grada obuhvaćena projektom:

1. na obali rijeke Korane u Karlovcu,

⁴³ Javna ustanova Regionalna razvojna agencija Karlovačke županije (2022), <https://www.ra-kazup.hr/> (pristupljeno 1.8.2022.)

2. na obali rijeke Kupe u gradu Ozlju te
3. Đulinog ponora rijeke Dobre u Ogulinu.

Sve aktivnosti projekta usmjerene su na izgradnju potrebne infrastrukture za posjetitelje koja se odnosi na šetnice, pješačke i biciklističke staze, vidikovce, razgledališta, edukacijsko-multimedijski sadržaj u otvorenim prezentacijskim centrima, mobilne interpretacijske centre za posjetitelje i dr.⁴⁴ Nadalje, tri grada uključena u projekt izradila su zajednički turistički proizvod koji se već nalazi u ponudi turističkih agencija, a poznat je pod nazivom „Pustolovni susret s rijekama Karlovačke županije“. Također, uz pomoć sredstava namijenjenih projektu „Susret s rijekom“ izgrađena je najljepša šetnica u gradu Karlovcu koja se nalazi na desnoj strani obali rijeke Korane, a šetnica je opremljena i multimedijskom opremom, te danas privlači sve veći broj posjetitelja, kako domaćih tako i stranih.

U Gradu Ozlju, koji je bio uključen u navedeni projekt, u funkciji regionalnog razvoja, izvedena je ambijentalna rasvjeta nove šetnice uz glavno gradsko kupalište. Također, na području nove šetnice postavljene su pametne klupe, a u blizini se nalazi i multimedijska oprema i mobilni interpretacijski centar, što je uvelike doprinijelo i utjecalo na modernizaciju područja grada, te samim time i na poboljšanje kvalitete života lokalnog stanovništva i povećanje broja turističkih posjetitelja. Upravno interaktivna multimedijska oprema pojačava funkcionalnosti i privlačnost lokalnog područja. U svrhu projektnih aktivnosti i turističke promocije kraja, snimljena su četiri promotivna video uratka – tri za svako područje uključeno u projekt, te jedan zajednički promotivni video uradak. Također, izrađena je i turistička brošura koja je korisnicima dostupna na tri jezika, a u kojoj se naglašavaju prirodne ljepote i baština gradova uključenih u projekt „Susret s rijekom“.

⁴⁴ Ibidem

4.3. Unaprjeđenje infrastrukture poduzetničke zone Lug

U razdoblju od 2019. do 2021. godine provodio se projekt „Unaprjeđenje infrastrukture prometnica u gospodarsko-proizvodnoj zoni Lug“, jednoj od najvrjednijih poduzetničkih zona na području Karlovačke županije. Vrijednost cjelokupnog projekta iznosila je 6.086.308,51 kuna, a radovi su se izvodili u tri faze. Uz rekonstrukciju dijela Kolodvorske ceste od Križanićeve ulice do Poduzetničke zone Lug, izgrađen je i prijelaz preko željezničke pruge.⁴⁵ Sredstva navedenog projekta osigurana su iz Europskog fonda za regionalni razvoj, a radovi na izgradnji prometnica su započeli u siječnju 2020. godine. Radove je izvodila tvrtka Arkada d.o.o. iz Duge Rese, a izgradnju željezničkog cestovnog prijelaza tvrtka Pružne Građevine d.o.o. iz Zagreba.

Riječ je o spajanju zone malog i velikog gospodarstva novom prometnicom koja je obuhvaćala vrlo zahtjevnu izgradnju željezničkog pružnog prijelaza. Nova prometnica i pružni prijelaz poduzetnicima su skratili ulazak u poslovnu zonu, te prometno rasteretili centar grada. Osim što je navedeni projekt vrlo važan za prometno povezivanje i rasterećenost centra Ozlja, u unaprjeđenoj poduzetničkoj zoni investicijom je omogućeno novih 21 hektar slobodne površine, te kompletna komunalna infrastruktura koja će tijekom idućih godina zasigurno pridonijeti porastu broja novih poduzeća i zapošljavanja, što su ujedno i glavni ciljevi projekta.

Slika 5 Poduzetnička zona Lug

Izvor: Grad Ozalj, 2022.

⁴⁵ Grad Ozalj (2022), <https://ozalj.hr/grad/> (pristupljeno 27.7.2022.)

Projekt unaprjeđenja infrastrukture Poduzetničke zone Lug od izrazite je vrijednosti i značaja u smislu regionalnog i gospodarskog razvoja koji će značajno utjecati na unaprjeđenje postojeće poslovne infrastrukture.

4.4. Društveni centar Ozalj

Još jedan vrlo značajan projekt trenutno se provodi u suradnji s LAG-om Vallis Colapis, Udrugom za promicanje novih tehnologija „Tehno Oz“, Udrugom za očuvanje kulturne i prirodne baština „Zora“ Prilišće, te LEADER mrežom Hrvatske s predviđenim trajanjem od 3. studenog 2020. do 3. studenog 2022. godine pod nazivom „Društveni centar Ozalj“.⁴⁶ Financijska sredstva u ukupnom iznosu od 1.990.487,94 kuna osigurana su iz Europskog socijalnog fonda.

Cilj projekta je osnažiti javno-civilno partnerstvo i praksu sudjelovanja članova zajednice u upravljanju i donošenju odluka kroz širenje raspona socijalnih, kulturnih, obrazovnih i gospodarskih sadržaja i usluga, koje se pokreću ili već provode u lokalnom društvenom centru, te jačanje kapaciteta lokalnih OCD. Grad Ozalj je za potrebe projekta ustupio gradski prostor za vrijeme trajanja projekta, te na kontrolno razdoblje nakon njegovog završetka. Tijekom prvih nekoliko mjeseci, adaptiran je prostor Društvenog centra sukladno potrebama projektnih aktivnosti, promijenjena je stolarija, električne instalacije, postavljeno je grijanje, te je prostor opremljen svom potrebnom opremom i materijalima potrebnima za nesmetano odvijanje projekta.⁴⁷ Tijekom programskog razdoblja, grad Ozalj razvio je pet programskih aktivnosti namijenjenih svim dobnim skupinama, od djece vrtićke dobi, pa sve do umirovljenika. Ipak, najviše pažnje posvetilo se mladima, jer je primijećeno kako mladi u gradu Ozlju nemaju prostora za provođenje slobodnog vremena. Sukladno tome, najviše radionica i aktivnosti namijenjeno je mladima i njihovim interesima, a u svim programima sudjeluje ukupno 14 volontera.

⁴⁶ LAG Vallis Colapis (2022), <https://leader.vallis-colapis.hr/o-lag-u/o-nama> (pristupljeno 1.8.2022.)

⁴⁷ Karlovački (2021): „Društveni centar Ozalj“ posebno se fokusirao na mlade, <https://karlovacki.hr/drustveni-centar-ozalj-posebno-se-fokusirao-na-mlade/> (pristupljeno 1.8.2022.)

Slika 6 Društveni centar Ozalj

Izvor: Karlovački, 2021.

U sklopu projekta, zaposlena je jedna osoba koja zastupa LAG Vallis Colapis na puno radno vrijeme. Tijekom 2021. godine, zaposlenik LAG-a Vallis Colapis zadužen je za pripremu i održavanje:

- dvije radionice o participativno-deliberativnom sudjelovanju,
- jedne radionice o Potvrdi o kompetencijama,
- dvije radionice o jačanju kapaciteta mladih i volontera,
- jedne dvodnevne edukacije o menadžmentu volontera,
- jedne radionice o prijavi volonterske akcije,
- dva sastanka za koordinate volontere te
- četiri radionice za jačanje kapaciteta mladih.

Nadalje, sukladno projektu, aktivnosti LEADER mreže Hrvatske započele su u ožujku 2021. godine, a u sklopu projekta LMH provodi niz radionica za građane grada Ozlja o urbanoj primjeni CLLD metodologije lokalnog razvoja, društvenom poduzetništvu, te predavanja za lokalne poljoprivrednike.

4.5. Primjena koncepta - Pametni grad

U sklopu projekta „Primjena koncepta - Pametni grad“, Grad Ozalj započeo je u studenom 2019. godine proces digitalizacije javne uprave. Cjelokupan projekt sufinanciran je od strane Fonda za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost u iznosu od 60% ukupne vrijednosti projekta. Projekt se sastojao od dvije grupe aktivnosti.

Grupa I – Implementacija webGIS sustava

Uz pomoć navedenog projekta Grad Ozalj je nadogradio nove dijelove postojećeg GIS sustava u svrhu optimizacije poslovanja, te uvođenja zakonskih obveza. Projekt Implementacije webGIS sustava trajao je od 21. studenog 2019. do 21. travnja 2021. godine, a vrijednost projekta iznosila je 461.562,50 kuna. Prilikom implementacije webGIS sustava Ozalj je sklopio ugovor s tvrtkom Gdi d.o.o. u vrijednosti 320.000 kuna i rokom provedbe od tri mjeseca. Sama provedba projekta odnosila se na implementaciju webGIS programskih modula za evidenciju nekretnina, zemljišta i objekata javne infrastrukture koji su od važnosti za upravljanje gradom (kuće za odmor, javna rasvjeta, poljoprivredni objekti, biciklističke i pješačke staze i dr.), upravljanje održavanjem javne infrastrukture, sudjelovanje građana u prijavi komunalnih nedostataka i sl.⁴⁸ Sva navedena rješenja čine jedinstvenu cjelinu u kreiranju suvremene digitalne evidencije javne infrastrukture prikazom na javnom portalu grada, a na taj način potiče se građane na uključivanje u upravljanje gradom i rješavanje nedostataka javne uprave. Realizacijom navedenog projekta ostvareni su ciljevi održivog razvoja, učinkovitog građenja, održavanja gradske infrastrukture, primjene energetske učinkovitosti, te poboljšanje kvalitete života građana.

Grupa II - Implementacija e-Obrasca i e-Pisarnice

Druga grupa aktivnosti projekta odnosila se na implementaciju e-Obrasca i e-Pisarnice, čiji se cilj odnosio na olakšano upravljanje poslovnom dokumentacijom, efikasno i učinkovito provođenje poslovnih procesa Uprave, te jednostavniju interakciju s vanjskim korisnicima i subjektima. U sklopu navedenih aktivnosti, Grad Ozalj sklopio je ugovor sa tvrtkom Vizibit d.o.o. u vrijednosti od 248.750 kuna i rokom provedbe projekta od dva mjeseca. Implementacijom navedenih e-usluga postigli su se sljedeći ciljevi:

- porast poslovne efikasnosti,

⁴⁸ Javna ustanova Regionalna razvojna agencija Karlovačke županije (2022), <https://www.ra-kazup.hr/> (pristupljeno 1.8.2022.)

- brza objava novih digitalnih poslovnih procesa koji se temelje na digitalnoj dokumentaciji,
- jednostavna mogućnost pregleda svih digitaliziranih podataka,
- manja potreba za ručnom obradom podataka,
- brza pretraga prema parametru obilježja te statusu procesa i sl.

4.6. Nabava komunalnog vozila za odvojeno prikupljanje otpada – AZELIJA EKO d.o.o.

U sklopu operativnog programa „Konkurentnost i kohezija“ 2014.-2020. godine, u razdoblju od 21. srpnja 2020. do 21. rujna 2021. godine u Gradu Ozlju provodio se projekt pod nazivom „Nabava komunalnog vozila za odvojeno prikupljanje otpada – AZELIJA EKO d.o.o.“ u vrijednosti od 603.510,00 kuna.⁴⁹ Vozilo za odvajanje komunalnog otpada predano je tvrtki AZELIJA EKO d.o.o. u veljači 2021. godine (Slika 7).

Slika 7 Novo komunalno vozilo za odvojeno prikupljanje otpada

Izvor: Karlovačka županija, 2021.

Navedeni projekt bio je usmjeren na nabavu komunalnog vozila za odvojeno prikupljanje otpadnog papira, plastike i stakla na području Grada Ozlja, te Općina Žakanje, Ribnik i Kamanje. Cilj projekta odnosio se na povećanje udjela odvojenog prikupljenog papira, plastike i stakla u ukupnom komunalnom otpadu. Prikupljenim količinama otpada smanjuje se

⁴⁹ Ibidem

udio odlaganja otpada na odlagalištu, te je na taj način otpad pripremljen za obradu i recikliranje, kao sekundarna sirovina za industriju, te izradu novih materijala i proizvoda.

Učinci nabave komunalnog vozila za odvojeno prikupljanje papira, plastike i stakla ostvarilo se temeljem sljedećih aktivnosti:⁵⁰

- provođenjem radionica u okviru projekta,
- putem promidžbe kojom se postiglo povećanje svijesti javnosti o odvojenom prikupljanju, obradi, recikliranju i ponovnoj uporabi odvojeno sakupljenog otpada,
- utjecajem na promjenu ponašanja pojedinaca koji će pravilnim postupanjem s otpadom utjecati na društvo u cjelini, te time doprinijeti očuvanju i zaštiti okoliša za buduće generacije.

4.7. PoKupi, iskoristi, očisti!

Posljednji, ali ne i manje važan projekt proveden u Gradu Ozlju financiran od strane fondova EU odnosi se na projekt pod nazivom „PoKupi, iskoristi, očisti!“ koji se provodio u razdoblju od listopada 2019. do ožujka 2020. godine, a vrijednost projekta iznosila je 443.508,95 kuna. Projekt je prijavljen u sklopu Poziva za provedbu Programa izobrazno-informativnih aktivnosti o održivom gospodarenju otpadom u sklopu Operativnog programa Konkurentnost i Kohezija 2014. – 2020., Specifični cilj 6i1 – Smanjena količina otpada koja se odlaže na odlagališta.⁵¹

Projekt se provodio na području grada Ozlja, te četiri općine – Kamanje, Žakanje, Ribnik i Draganić, a projektom se nastojalo doprinijeti informiranju i educiranju stanovništva, te izgraditi svijest i razumijevanje javnosti o važnosti gospodarenja otpadom. Projektne aktivnosti uključivale su:⁵²

- obrazovne aktivnosti za djecu i građane (radionice, igrokazi, javne tribine) na temu održivog gospodarenja otpadom,
- u suradnji sa školama organizirana su natjecanja i obilježavanje važnih datuma (Dan planeta Zemlje, Svjetski dan voda i sl.),

⁵⁰ Ibidem

⁵¹ Grad Ozalj (2022), <https://ozalj.hr/grad/> (pristupljeno 27.7.2022.)

⁵² Ibidem

- organizaciju natjecanja za najbolji mjesni odbor u akcijama prikupljanja i razvrstavanja otpada te
- podjelu letaka, brošura i izradu plakata o sprječavanju nastanka otpada, odvojenom prikupljanju otpada, ali i kompostiranju.

Slika 8 Brošura projekta "PoKupi, iskoristi, očisti!"

Izvor: Grad Ozalj, 2022.

Na prethodnoj slici vidljiva je brošura projekta pod nazivom „PoKupi, iskoristi, očisti!“ koja je dijeljena građanima grada Ozlja, ali i svim zainteresiranima sudionicima. Izrada brošure bila je sastavni dio projektnih aktivnosti za koju su izdvojena određena financijska sredstva.

5. ZAKLJUČAK

Europska unija predstavlja zajednicu od ukupno dvadeset i sedam zemalja čiji se ciljevi prvenstveno odnose na promicanje i poticanje gospodarskog i regionalnog razvoja na području svih zemalja, što se provodi uz pomoć Kohezijske politike EU. Navedeni ciljevi odnose se na ekonomske, društvene, socijalne, ali i ekološke probleme, koji se ostvaruju uz pomoć bespovratnih financijskih sredstva EU fondova – Europskog fonda za regionalni razvoj, Europskog socijalnog fonda, Kohezijskog fonda, Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu i dr. Programske aktivnosti i sredstva utvrđuju se na financijsko razdoblje od pet godina. Za potrebe Programskog razdoblja od 2014. do 2020. godine izdvojeno je preko 350 milijardi eura, a najvažniji ciljevi odnosili su se na zapošljavanje, obrazovanje, socijalnu uključenost te održivi razvoj. Trenutno se Europska unija nalazi u programskom razdoblju 2021.-2027. koje je obilježeno gospodarskom i energetsom krizom uzrokovanom pandemijom COVID-19 te aktualnim ratom u Ukrajini. Za potrebe navedenog programskog razdoblja EU je osigurala ukupno 1824,3 milijarde eura, od čega je za kohezijsku politiku namijenjeno 392 milijarde eura posebno usmjerene na istočnoeuropske zemlje Unije.

Na temelju provedenog istraživanja o iskorištenosti i programskim aktivnostima Karlovačke županije i Grada Ozlja, može se zaključiti kako navedena županija i grad Ozalj sve više prepoznaju značaj i vrijednosti financijskih sredstava u funkciji regionalnog razvoja i poboljšanje kvalitete živote građana u navedenoj regiji. Tijekom proteklog, ali i trenutnog programskog razdoblja Grad Ozalj provodi niz projektnih aktivnosti koje se prvenstveno odnose na poboljšanje postojeće prometne i urbane infrastrukture usmjerene na malo i srednje poduzetništvo, rekonstrukciju i proširenje vrtića, digitalizaciju javne uprave, te održivi razvoj. Pomoću brojnih projekata, nastoji se osvijestiti građane o važnosti odvajanja komunalnog otpada i brizi o okolišu kako bi se prirodne ljepote grada očuvale za buduće generacije. U svrhu navedenih projekata koji utječu na održivost grada Ozalj utrošeno je ukupno oko 30 milijuna kuna. Održivost prikazanih projektnih aktivnosti ogleda su u dugoročnom poboljšanju kvalitete života građana, privlačenju novih investitora i povećanju broja zaposlenika te povećanju broja turističkih posjetitelja. Također, svi navedeni projekti tijekom narednih godina imat će velikog utjecaja na zaštitu i očuvanje okoliša grada, kao i na očuvanje povijesnih i kulturnih resursa.

LITERATURA

1. Belić, M. (2011): Potpore i javni natječaji iz EU fondova, Nova knjiga Rast, Zagreb
2. Charron, N. (2016): Explaining the allocation of regional Structural Funds: The conditional effect of governance and self-rule, European Union Politics, Vol. 17, no. 4, str. 638-659.
3. DV Zvončić (2022), <https://www.dv-zvonicic-ozalj.hr/> (pristupljeno 30.7.2022.)
4. Dubois, H. F. W., Fattore, G. (2011): Public Fund Assignment through Project Evaluation, Regional&Federal Studies, Vol. 21, no. 3, str. 355-374.
5. Dujmović, K. A., Josip J., Ariana V. (2012): Praktični vodič za korisnike EU fondova u Hrvatskoj, Hrvatska udruga poslodavaca, Zagreb
6. Đulabić, V. (2007).: Regionalizam i regionalna politika, Društveno veleučilište, Zagreb
7. EBLIDA (2020): The European Structural and Investment Funds 2021-2027, http://www.eblida.org/Documents/The-European-Structural-and-Investment-Funds_%202021-2027.pdf (pristupljeno 21.7.2022.)
8. EU funds (2022): <https://eufunds.ie/> (pristupljeno 20.7.2022.)
9. European Commission (2022): Types of Funding, https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/how-apply/you-apply-eu-funding-beginners_en (pristupljeno 20.7.2022.)
10. European Commission (2014): An introduction to EU Cohesion Policy 2014-2020, https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/basic/basic_2014_en.pdf (pristupljeno 25.7.2022.)
11. European Commission (2021): Cohesion Policy 2021-2027, https://ec.europa.eu/regional_policy/en/2021_2027/ (pristupljeno 24.7.2022.)
12. European union (2022): Regional policy, https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/regional-policy_en (pristupljeno 25.7.2022.)
13. Europski strukturni i investicijski fondovi (2022): EU fondovi, <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/> (pristupljeno 20.7.2022.)
14. Europski strukturni i investicijski fondovi (2020): EU fondovi 2021.-2027., <https://strukturnifondovi.hr/eu-fondovi/eu-fondovi-2021-2027/> (pristupljeno 21.7.2022.)
15. Europski fondovi za hrvatske projekte: priručnik o financijskoj suradnji i programima koje u Hrvatskoj podupire Europska unija, Središnji državni ured za razvojnu strategiju i koordinaciju fondova Europske unije, Zagreb, 2009.

16. Europski fondovi za Hrvatsku: kako iskoristiti sredstva iz fondova EU?, Europski pokret Hrvatska; NRC, Zagreb, 2005.
17. Grad Ozalj (2022), <https://ozalj.hr/grad/> (pristupljeno 27.7.2022.)
18. Hamag Bicro (2020): EU fondovi, <https://hamagbicro.hr/bespovratne-potpore/eu-fondovi/> (pristupljeno 20.7.2022.)
19. Hrvatska gospodarska komora (2018): Katalog projekata Karlovačke županije, <https://www.hgk.hr/documents/katalog-projekata-20185a96830badb21.pdf> (pristupljeno 29.7.2022.)
20. Hrvatska gospodarska komora (2021): ŽUPANIJE – razvojna raznolikost i gospodarski potencijali, <https://www.hgk.hr/documents/analiza-zupanija-2020-web5fffd68620c52c.pdf> (pristupljeno 25.7.2022.)
21. Hrvatska gospodarska komora (2019), Županije i fondovi EU, <https://www.hgk.hr/zupanije-i-fondovi-eu> (pristupljeno 25.7.2022.)
22. Javna ustanova Regionalna razvojna agencija Karlovačke županije (2022), <https://www.ra-kazup.hr/> (pristupljeno 1.8.2022.)
23. KAPortal (2021): Projekt dogradnje DV Zvončić Ozalj bez ikakvih repova - 6,8 milijuna kuna sjelo na račun Grada i ono najbitnije - nema više liste čekanja na upis, <https://kaportal.net.hr/zupanija/ozalj/4156368/projekt-dogradnje-dv-zvoncic-ozalj-bez-ikakvih-repova-68-milijuna-kuna-sjelo-na-racun-grada-i-ono-najbitnije-nema-vise-liste-cekanja-na-upis/> (pristupljeno 30.7.2022.)
24. Karlovački (2021): „Društveni centar Ozalj“ posebno se fokusirao na mlade, <https://karlovacki.hr/drustveni-centar-ozalj-posebno-se-fokusirao-na-mlade/> (pristupljeno 1.8.2022.)
25. Karlovačka županija (2021): Ozaljska komunalna tvrtka Azelija eko preuzela novo komunalno vozilo nabavljeno sredstvima EU, <https://www.kazup.hr/index.php/aktualno/ozaljska-komunalna-tvrtka-azelija-eko-preuzela-novo-komunalno-vozilo-nabavljeno-sredstvima-eu> (pristupljeno 3.8.2022.)
26. Kesner-Škreb, M. (2009): Regionalna politika Europske unije, Financijska teorija i praksa, Vol. 33, no. 1, str. 103-105.
27. LAG Vallis Colapis (2022), <https://leader.vallis-colapis.hr/o-lag-u/o-nama> (pristupljeno 1.8.2022.)
28. LAG Vallis Colapis (2022): Lokalna razvojna strategija LAG-a Vallis Colapis 2014.-2020., https://leader.vallis-colapis.hr/media/attachments/2022/08/09/lag-vallis-colapis_m19_lrs_v7_pv.pdf (pristupljeno 1.8.2022.)

29. Magdić, V. (2019): Regionalna politika EU: doktorska disertacija, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet, Osijek
30. Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske (2021): EU fondovi mijenjaju Hrvatsku, <https://razvoj.gov.hr/eu-fondovi-mijenjaju-hrvatsku/4212> (pristupljeno 22.7.2022.)
31. Narodne novine 125/2019, Nacionalna klasifikacija statističkih regija 2021. (HR_NUTS 2021.), https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2019_12_125_2507.html (pristupljeno 25.7.2022.)
32. Tron, Z. (2009): Evaluation Methods of European Regional Policy and Reasons for Different Outcomes, Romanian Economic Journal, Vol. 12, no. 32, str. 149-185.
33. Tufekčić, M., Tufekčić, Ž. (2013): EU politika i fondovi: 2014-2020., Plavi Partner, Zagreb
34. Vorkapić, B., Janjić, A., Petrović, M. (2013): EU fondovi za sve, OGI, Osijek

POPIS SLIKA

Slika 1 Regionalna podjela EU prema NUTS klasifikaciji (2014.-2020.).....	22
Slika 2 Grb Grada Ozlja.....	27
Slika 3 Investicijski projekt dogradnje DV Zvončić Ozalj.....	30
Slika 4 Logotip projekta "Susret s rijekom"	33
Slika 5 Poduzetnička zona Lug.....	35
Slika 6 Društveni centar Ozalj	37
Slika 7 Novo komunalno vozilo za odvojeno prikupljanje otpada.....	39
Slika 8 Brošura projekta "PoKupi, iskoristi, očisti!"	41

POPIS TABLICA

Tablica 1 Raspodjela sredstava ESI fondova (2014-2020)	12
Tablica 2 Financijski pokazatelji OP za programsko razdoblje 2014.-2020.....	14
Tablica 3 Strateški ciljevi, prioritetne mjere i prioritetni tipovi operacija LAG Vallis Colapisa (2014.-2020.)	28
Tablica 4 Horizontalne teme vezane uz projekt „Unaprjeđenje usluga za djecu u Dječjem vrtiću Zvončić Ozalj“	32

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1 Raspodjela EU proračuna za programsko razdoblje (2014.-2020.) u mlrd. eura .	18
Grafikon 2 Raspodjela proračuna EU kohezijske politike za programsko razdoblje (2021.-2027.) u mlrd. eura	20
Grafikon 3 Iznos ugovorenih sredstava EU fondova tijekom 2017. i 2018. godine prema županijama (u mlrd. kuna)	23
Grafikon 4 Udjeli gradova i općina u ukupnom prihodu Karlovačke županije	25
Grafikon 5 Iznos ugovorenih sredstava EU fondova na području Karlovačke županije (2017.-2019.), u mil. kuna	26